SOPHIANUM

DE SCHOLENGEMEENSCHAP VOOR HET HEUVELLAND

GYMNASIUM ATHENEUM HAVO MAVO VMBO

“Dit is wie wij zijn”

Schoolplan

2019 – 2024

september 2019

Inhoudsopgave

Inleiding 3
Koppeling schoolplaneisen en onderzoekskader VO 4
1. Wie wij zijn 5
1.1 Het Sophianum-DNA 5
1.2 Dit is wie wij ook zijn 6
2. Huidige positie 8
2.1 Realisatie schoolplan 2014-2019 8
2.2 Zelfanalyse 12
3. Ons onderwijs 14
3.1 Onderwijsvisie 14
3.2 Onderwijstijd 14
3.3 Schoolbrede profilering 15
3.3.1 Determinatie en instroom 15
3.3.2 Studiekeuze-oriëntatie en loopbaanleren 16
3.3.3 Taalbeleid 18
3.3.4 Burgerschap 19
3.3.5 Internationalisering 21
3.3.6 Technasium havo/vwo 22
3.4 Kolomvisies en uitwerking 23
3.4.1 vmbo MiX 23
3.4.2 mavo XL 25
3.4.3 havo 26
3.4.4 vwo 27
3.5 Leerlijnen en vakken 29
4. Schoolklimaat 31
4.1 Veiligheidsbeleid en monitoring 31
4.2 Ondersteuningsprofiel 32
4.3 Anti-pestbeleid 34
4.4 Leerlingdossiervorming 35
5. Organisatie 36
5.1 Professionalisering 36
5.1.1 Visie op professionalisering van leraren 36
5.1.2 Visie op professionalisering van ondersteunend personeel 36
5.1.3 Scholingsplan 37
5.1.4 Gesprekscyclus en dossiervorming 37
5.1.5 Invloed van leerlingen op het personeelsbeleid 37
5.1.6 Evenredige vertegenwoordiging van vrouwen in de schoolleiding 38
5.2 Uitwerking matrixorganisatie 38
5.3 Omgang met sponsorgelden 39
5.4 Kwaliteitszorg en innovatie 39
5.4.1 Kwaliteitszorg Stichting LVO 39
5.4.2 Kwaliteitszorg Sophianum 39
5.4.3 Doelstellingen en maatregelen 40
5.4.4 Academische Opleidingsschool Limburg 42
5.4.5 Basilica Innovatie Impuls Groep 43
Tot slot 44

Inleiding

“Zelfkennis is het begin van alle wijsheid.” Deze spreuk uit de Klassieke Oudheid is ook in de 21e eeuw nog steeds van toepassing en een belangrijk kenmerk voor een onderwijsinstituut. Ken je kernkwaliteiten zodat je de talenten verder kunt ontwikkelen. Maar ken ook je valkuilen, zodat je scherp blijft voor uitdagingen, opdat je jezelf blijft ontwikkelen en verbeteren. Dat is de uitdaging die wij onze leerlingen meegeven en tegelijkertijd geldt voor ons als scholengemeenschap.

Onder het motto “Dit is wie wij zijn” presenteren wij het schoolplan voor de jaren 2019-2024 van het Sophianum, scholengemeenschap in het Heuvelland. Een verbindend schoolplan creëren was het uitgangspunt bij de totstandkoming. Daarom is ervoor gekozen om elke geleding haar aandeel te laten geven in de inhoud en doelstellingen. Leerlingen, ouders en personeel hebben allen hun bijdrage geleverd. Hiermee wordt het ‘wij-gevoel’, dat het Sophianum kenmerkt en wil uitdragen, nogmaals onderstreept.

Tevens sluit het motto aan bij de toekomstgerichte beleidsvisie van Stichting LVO, waartoe het Sophianum behoort. Hierin staan sterke, zelfverzekerde, kwalitatief hoogstaande en eigenstandige scholen centraal. Onderwijskwaliteit, welzijn, eigenaarschap, professionele cultuur en eigen verantwoordelijkheid zijn termen die bij deze koers horen.

De doelstellingen en uitgangspunten in dit schoolplan vormen de basis voor de werk- en omgangswijze die wij op onze school elke schooldag willen realiseren, voor zowel leerlingen als het personeel. Zij zijn de grondslag, waarop elke beslissing binnen school gebaseerd dient te worden. Dit schoolplan heeft een visionaire bedoeling, waaruit concrete en effectmeetbare afleidingen zullen worden gemaakt per kolom in de vorm van jaarplannen. Hiermee worden vergroting van het eigenaarschap en concretisering van de ambities beoogd.

Wij wensen ons allen veel succes bij de uitvoering van dit schoolplan, opdat we samen met alle betrokkenen trots kunnen blijven op ons Sophianum.

Koppeling schoolplaneisen en onderzoekskader VO

De opzet van het schoolplan richt zich naar artikel 24 van de Wet op het Voortgezet Onderwijs. Hierin wordt beschreven welke elementen in het schoolplan dienen te worden beschreven. In de uitwerking is ervoor gekozen om dit te vertalen naar de onderdelen, zoals aangeduid in de *Brochure Schoolplan september 2017* van de Inspectie van het Onderwijs en de publicatie *Schoolplan: handvat voor kwaliteitsbeleid* van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen.

In het schoolplan schenken we aandacht aan onze ambities en visie op onderwijs en onderwijskwaliteit. We beschrijven welke kwaliteitseisen wij zelf stellen, hoe wij willen voldoen aan de basiskwaliteit en welke ambities er zijn. Hierbij gaat het onder andere om de beschrijving van het pedagogisch-didactisch handelen, daaraan gerelateerd personeels-beleid en het stelsel van kwaliteitszorg. De standaarden voor deze basiskwaliteit worden beschreven in het onderzoekskader dat de Inspectie van het Onderwijs in het voortgezet onderwijs hanteert.

Om een overzicht te geven welke eisen en standaarden waar aan bod komen, is dit hieronder per hoofdstuk schematisch aangegeven. De specifieke betekenis van de afkortingen en beschrijving van de standaarden kunnen in het genoemde onderzoekskader worden gelezen.

		Schoolplaneisen	Onderzoekskader
1.	Wie wij zijn		OP1 OR1 SK2 KA2, KA3
2.	Huidige positie	lid 4b	KA1, KA2, KA3
3.	Ons onderwijs	lid 2a, b, c lid 3c	OP1, OP2, OP3 OR1, OR3 SK1, SK2 KA1, KA2, KA3
4.	Schoolklimaat	lid 2a, d lid 4a, b	OP2 OR1, OR3 SK1, SK2 KA1, KA2, KA3
5.	Organisatie	lid 1 lid 3a, b, d, e lid 4b	KA1, KA2, KA3

OP = Kwaliteitsgebied onderwijsproces
SK = Kwaliteitsgebied schoolklimaat
OR = Kwaliteitsgebied onderwijsresultaten
KA = Kwaliteitsgebied kwaliteitszorg en ambitie

1. Wie wij zijn

1.1 Het Sophianum-DNA

Het Sophianum is een brede scholengemeenschap in het Heuvelland in Zuid-Limburg. Mede vanwege demografische krimp in de regio vervult het Sophianum een regionale functie in het behoud van voortgezet onderwijs in de omliggende landelijke gemeenten. Wij vinden het daarom van belang om een breed onderwijsaanbod te kunnen aanbieden: van vmbo basisberoepsgerichte en kaderberoeps-gerichte leerweg, vmbo theoretische leerweg (mavo), havo, vwo tot en met gymnasium. Om dit aanbod toekomstbestendig te kunnen blijven aanbieden wordt een steeds meer toenemende mate van flexibiliteit verwacht. Zowel in onderwijsvormen, zoals onder andere maatwerktrajecten, als ook in personeelsbeleid, faciliteiten en financiën.

Het is onze ambitie om onze leerlingen te vormen tot zelfbewuste, zelfstandige mensen, klaar voor de wereld van vandaag en van morgen. Onze missie is het creëren van een omgeving waarin we deze ambitie verwezenlijken om de leerlingen voor te bereiden op hun toekomst in het vervolgonderwijs en actieve participatie in een internationaal georiënteerde samenleving.

Bovenstaande verwezenlijken wij door het aanbieden van:

- een veilige, zorgzame leer- en leefomgeving
- een succesvol onderwijsaanbod
- verbinding met de maatschappij

Hiermee doen wij recht aan de basis van het onderwijs, waaruit onze school is voortgekomen. Deze stamt uit de traditie van de zusterorde van de Sacre Coeur, die in 1848 begon met het geven van onderwijs. Het gedachtegoed van onze school vindt daarom zijn oorsprong in het motto van Sophie Barat, de oprichtster van deze orde. Gevraagd naar de bron waar zij haar motivatie vandaan haalde om elke dag klaar te staan voor de leerlingen, antwoordde zij: “Al was het maar voor één kind.”

Binnen onze professionele organisatie koesteren wij onze familiale omgang en collegialiteit en hechten wij belang aan openheid en transparantie. Onze communicatielijnen zijn daarom kort en duidelijk voor alle personeelsleden en leerlingen. Wij nemen onze verantwoordelijkheid en spreken elkaar aan op wat goed is en wat beter kan. Hierdoor werken wij voortdurend aan het (onderwijs)aanbod dat het beste past bij de behoefte van onze leerlingen.

Deze missie is de basis voor onze visie, voortvloeiend uit de beleidsvisie van Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs (LVO) 2013-2020, waar het Sophianum deel uitmaakt van de regio Zuidoost.
Bij de vormgeving van ons onderwijs hanteren we de onderstaande uitgangspunten.

- We creëren een leerklimaat waarbij wederzijdse betrokkenheid essentieel is.
- We houden in ons aanbod van kennis en bijbehorende vaardigheden rekening met de competenties en talenten van de individuele leerling.
- We bieden binnen en buiten het reguliere curriculum uitdaging aan onze leerlingen.
- We bieden een divers aanbod van binnen- en buitenschoolse leerervaringen, waarin leerlingen en alle betrokken personeelsleden met en ook van elkaar leren.

Voor ons personeel betekent dit:

- dat elk lid van het onderwijzend personeel in staat is om in te spelen op verschillen in competenties en talenten van elke individuele leerling;

- dat elk lid van het onderwijzend personeel zich schoolt aan de hand van zijn persoonlijke behoeften en de onderwijsontwikkelingen binnen de kolom;
- dat er een gezamenlijke verantwoordelijkheid is voor de uitvoering, begeleiding en ondersteuning van het gehele onderwijsproces.

Vertaald naar de organisatie:
- draagt elke kolom de verantwoordelijkheid voor de invulling en begeleiding van het eigen onderwijs;
- wordt er een grote mate van flexibiliteit en innovativiteit verwacht, om het onderwijs op onze school toekomstbestendig te kunnen blijven aanbieden.

1.2 Dit is ook wie wij zijn

De afgelopen jaren zijn alle kolommen in beweging geweest met nieuwe onderwijsmissies, visies en concepten die het onderwijs innoveren en richten op de samenleving in de 21e eeuw. Deze ontwikkelingen vinden hun weerslag in dit schoolplan. Het plan geeft ten eerste en voornamelijk aan wie we willen zijn als professionele organisatie op onderwijskundig, didactisch, pedagogisch en sociaal gebied. Maar het Sophianum is ook een gemeenschap. Het is een instituut met een lange geschiedenis, die gevormd is door het onderwijs dat het biedt, maar ook de leefgemeenschap en de plek in de omgeving.

De ontwikkelingen op onderwijskundig gebied bieden ook een kans tot innovatie en her(r)ijking van de leefgemeenschap die het Sophianum ook is. Innovatie leidt soms tot renovatie, waarbij het gaat om een hernieuwde bewustwording van oude waarden en tradities die niet vergeten zijn en, ongeacht het kalenderjaar, aan de orde van de dag zijn. In deze renovatie kan juist het kernkarakter van het Sophianum aangevuld worden met nieuwe elementen. De oudere bestaande structuur, het DNA van de school, kan hiermee worden verrijkt zodat de school ook in de komende decennia een betekenis speelt in het Limburgse Heuvelland.

De naam van het Sophianum is al jaren in de naaste omgeving verbonden met de spreuk *“altijd dichtbij”*. Het is een school in en ván de regio waarbij het zoeken naar verbinding met de (Eu)regio voor de school kenmerkend is. Zo is in 2017 het nieuwe logo geïntroduceerd waarin de hoogtelijnen en kleuren het heuvellandschap representeren. Ook zijn het tweejaarlijkse cabaret en de aankomst tijdens de Laatste Schooldag verbindende begrippen in de lokale omgeving die al jaren veel bezoekers uit alle generaties trekken. Deze evenementen brengen niet alleen het personeel en leerlingen bijeen, maar de gehele lokale omgeving. Daarnaast wordt de samenwerking gevonden met lokale ondernemers en -instellingen, die ook participeren in het onderwijsproces zoals bijvoorbeeld het aanbieden van stageplaatsen. Zo ervaren de leerlingen de arbeidsmogelijkheden binnen de eigen omgeving en kunnen zo mogelijk voor de regio behouden blijven. Daarnaast dragen zij bij aan andere activiteiten zoals bijvoorbeeld de jaarlijkse kerstactie.

Naast externe verbinding is ook interne verbinding een krachtige waarde. Deze wordt bewerkstelligd door een proactieve oudervereniging en personeelsvereniging (PV). De oudervereniging is als ondersteuning en klankbord een welkome en onmisbare pijler binnen het Sophianum. De PV draagt zorg voor de betrokkenheid bij het lief en leed van al het personeel en verzorgt met alle feestdagen een passende traktatie. Tevens organiseert de PV ook allerlei activiteiten zoals de personeelsactiviteiten, jaarlijkse pubquiz, wandelingen en familie-activiteiten voor jong en oud.

Het vieren van werkjubilea van personeelsleden zorgt voor een extra stimulans in de verbondenheid met de school. Zij verbinden, geven waardering en dragen bij aan het welzijn

van het personeel als geheel. Daarnaast staat de school ook figuurlijk stil bij de jubilea van het schoolbestaan, waarbij het Sophianum in 2023 zijn (1)75e jubileumjaar mag vieren. De historie van het Sophianum en waar de naam in de loop van de geschiedenis voor gestaan heeft, helpt ons de kernwaarden van wie wij zijn in leven te houden en uit te dragen in ons dagelijks werk.

Dit is ook de ziel van het Sophianum. Met het oog op vergrijzing en vergroening is het zaak de waarden van het Sophianum te borgen en door te geven, met ruimte voor het ontstaan van nieuwe tradities. De taak ligt er om deze waarden zichtbaar te maken en actief uit te dragen naar alle betrokkenen van de school.

dit is wie wij zijn

In 't schone Heuvelland
Daar in het uiterst zuiden
Waar men 't haasten nog niet kent
En d'kerkklok nog hoort luiden

Daar ligt een school in 't struikgewas
Vernoemd naar Sainte Sophie
Haar naam klinkt in de regio
Als d'mooiste symfonie

Trots zijn haar discipelen
Eenieder apart en uniek
En door Marie-Sophie verbonden
Tot 'n héél speciale kliek

2. Huidige positie

2.1 Realisatie

Alvorens nieuwe doelstellingen in het nieuwe schoolplan vast te stellen, is het van belang om eerst terug te kijken in hoeverre de eerder gestelde doelen zijn gerealiseerd. Hiervoor volgt allereerst een evaluatie van de elementen uit het schoolplan 2014-2019.

In dit schoolplan werden de onderstaande doelstellingen genoemd:

1. bovengemiddelde examen- en rendementsresultaten;
2. bovengemiddelde leerlingen- en medewerkerstevredenheid;
3. het Sophianum blijft de logische keuze voor iedereen in het Heuvelland.

Hieronder zullen we per doel toelichten in hoeverre dit is gerealiseerd.

Bovengemiddelde examen- en rendementsresultaten

Als we per kolom naar de examenresultaten van de periode 2014-2019 kijken en deze vergelijken met de landelijke resultaten, kunnen we de volgende conclusies trekken:

- vmbo-basis scoort gemiddeld / bovengemiddeld;
- vmbo-kader scoort gemiddeld tot benedengemiddeld;
- vmbo-theoretisch (mavo) scoort gemiddeld tot benedengemiddeld;
- havo scoort gemiddeld;
- vwo scoort gemiddeld.

Hierbij betekent bovengemiddeld een percentielscore van 75 of hoger. Gemiddeld is percentielscore tussen 25 en 75. Benedengemiddeld is een percentielscore lager dan 25.

Kijkend naar de rendementsresultaten per kolom, moeten we concluderen dat vmbo-basis en –kader momenteel nog niet voldoen aan de waarderingsindicatoren van de Inspectie van het Onderwijs. Bij de overige kolommen worden geen risico's geconstateerd op rendements-gebied.

Voor het nieuwe schoolplan spreken we dan ook het streven uit om de examenresultaten te verbeteren, zodat deze voor alle kolommen voldoen aan minimaal de landelijke norm. Daarnaast moeten we streven naar verbetering van de doorstroomrendementen. Hierbij is het van belang om de kwaliteitsgebieden en standaarden voortgezet onderwijs van de Inspectie van het Onderwijs in acht te nemen, beleid hierop te richten en in de praktijk hiernaar te handelen.

Bovengemiddelde leerlingen- en medewerkerstevredenheid

Op basis van de laatste leerlingtevredenheidsonderzoeken kunnen we constateren dat leerlingtevredenheid een belangrijk aandachtspunt vormt. Uit de enquêtes bleek dat de tevredenheid van leerlingen nog niet voldoende aan de verwachtingen voldoet. De invoering en betrokkenheid van leerlingplatforms, waardoor leerlingen actief bij het schoolproces betrokken worden, is een nieuw middel dat ons in staat stelt om adequater in te spelen op de wensen en behoeften van onze leerlingen. Dit komt ten goede van het hele onderwijsproces.

Uit de laatste medewerkerstevredenheidsonderzoeken bleek dat er met name op het gebied van aanspreken nog een slag kan worden gemaakt. Op basis hiervan worden alle personeelsleden geschoold om hierin de cultuur te verbeteren.

Sophianum blijft de logische keuze voor iedereen in het Heuvelland

De realisatie van de geprognotiseerde aanmeldingen is tot nu toe positief geweest. De meeste leerlingen komen uit de kernen van het Heuvelland binnen de driehoek Maastricht – Heerlen – Vaals. Gezien de demografische krimp in leerlingaantallen vanuit het primair onderwijs is het van belang om het marktaandeel binnen het voedingsgebied minimaal te behouden en liefst nog te vergroten.

Uit de brugklasenquêtes, die jaarlijks worden afgenomen, blijkt dat men kiest voor het Sophianum op basis van veiligheid en geborgenheid die de school volgens leerlingen en ouders biedt. Ook wordt de ondersteuningsstructuur als belangrijk keuzecriterium genoemd. De school staat in de regio bekend om haar goede ondersteuning. Leerlingen worden goed opgevangen en krijgen de noodzakelijke ondersteuning om hun diploma te halen. Continue verbetering van de ondersteuningsstructuur blijft onze aandacht behouden. In de uitwerking van het schoolklimaat (hoofdstuk 4) worden de verbeteracties op dit gebied genoemd.

De band met de regio is de afgelopen jaren versterkt door onder andere regionale opdrachtgevers bij het Technasium, maatschappelijke stages en werkervaring en het verstrekken van regionale producten op school. Daarnaast speelt in het onderwijs van Sophianum de (Eu)regio een belangrijke rol. Er zijn contacten met middelbare scholen in de grensstreek in Duitsland en België en met instellingen in het hoger en wetenschappelijk onderwijs.

Kwaliteit

Op basis van de deelevaluaties met betrekking tot de kwaliteitsdoelstellingen, kunnen de volgende conclusies worden getrokken.

Het is gebleken dat we het nagestreefde kwaliteitsniveau nog niet in alle kolommen volledig hebben kunnen behalen. We dienen er voor zorg te dragen dat de nieuwe kwaliteitsdoelen nadrukkelijker aansluiten bij de inspectiekaders OP2 (zicht op ontwikkeling en begeleiding) en OP4 (extra ondersteuning).

In de totstandkoming van de verschillende kolomvisies is er aandacht gekomen voor een transformatie naar een organisatie, waar leerlingen meer verantwoordelijkheid dragen voor hun eigen leerproces. Dit is een aanpassing ten aanzien van de leerlinggestuurde organisatie zoals beschreven in het vorige schoolplan.

De specifieke speerpunten op het gebied van onderwijs uit het vorige schoolplan zijn (deels) gerealiseerd. Het gaat hierbij om:

- aandacht voor excellentie
- maatwerkroutes en talentontwikkeling voor leerlingen
- koppeling van school met de omgeving en vervolgopleidingen
- systematiek van kwaliteitsmeting en borging
- financieel beheer
- inzet personeel op kwaliteiten/talenten

De deels gerealiseerde onderdelen komen in dit nieuwe schoolplan nader aan bod.

Academische Opleidingsschool Limburg (AOSL)

Vanuit de schoolleiding heeft de werkgroep AOSL de opdracht meegekregen om de mogelijkheden te onderzoeken, om het onderwijs op het Sophianum op een innovatieve en efficiënte wijze te organiseren, rekening houdend met de demografische krimp in leerlingenaantallen en een zo breed mogelijk aanbod. Dit in het teken van het behoud van de door Stichting LVO en het Sophianum gehanteerde kwaliteitseisen.

De werkgroep heeft in de periode 2014-2019 aan een aantal doelen gewerkt, dan wel processen in gang gezet. Zo zijn er onderzoeken uitgevoerd in het kader van het behoud van het huidige onderwijsaanbod in een krimpende organisatie en effectief efficiënt mentoraat. Tevens in er een lopend onderzoek naar de resultaten van de invoering van het Technasium. Ook heeft de groep de verantwoordelijkheid genomen voor de organisatie van schoolbrede studiemiddagen en ondersteuning van collega's en stagiaires bij de uitvoering van hun (eigen) onderzoek.

Technasium

Het Technasium met als vak Onderzoek & Ontwerpen (O&O) heeft zich tot en met 2019 ontwikkeld tot een gevestigd onderdeel van het havo- en vwo-curriculum. In de afgelopen 5 jaar heeft het een doorlopende leerlijn, met betrekking tot onderzoeks- en ontwerpvaardigheden die toegepast worden in de gecreëerde eindproducten, ontwikkeld. Havo- en vwo-leerlingen kunnen het vak O&O in de profielen Natuur en Gezondheid (N&G) en Natuur en Techniek (N&T) kiezen als schoolexamenvak. In het bovenbouwcurriculum van O&O hebben leerlingen meer vrijheid om te kiezen uit een aanbod van beschikbare projecten. Dit, op basis van hun eigen competentieprofiel en interesse. In het eindexamenjaar sluiten de leerlingen het vak af met een meesterproef.

Het Technasium kan zich inmiddels profileren binnen school als een vaste waarde in het curriculum van havo en vwo. Dit is bereikt door samen te werken met (internationale) scholen, instellingen en bedrijven (inbedding van de leerstof binnen de deelnemende bètasecties, organisatie van de jaarlijkse Technasiumdag op school), en door deel te nemen aan provinciale (Moleculaire Gastronomie) en landelijke wedstrijden (TTA, EUREKA en FLL). Het fysieke uithangbord is de gecreëerde leeromgeving, die in samenwerking met Stichting LVO en de gemeente Gulpen-Wittem tot stand is gekomen. Deze werkplaats heeft bijgedragen aan de borging van het Technasium in de organisatie.

Om bevoegd en bekwaam te blijven hebben de leraren deelgenomen aan Technasium-scholingen ten behoeve van de certificeringen, inclusief de certificering voor gevorderden, schrijverscoach en kwaliteitscommissie.

Het onderwijs en de projecten worden per project geëvalueerd door de leerlingen, zodat verbeteringen in toekomstige projecten kunnen worden aangebracht. Tevens leiden deze gegevens tot data, waarmee onderzocht wordt of de invulling van het vak tegemoetkomt aan de doelstellingen van de Technasia. De werkwijze heeft zich in het schooljaar 2018-2019 uitgebreid naar een pilot in de havo-kolom. Hierbij gaat het om de ontwikkeling van een 'maatschappij'-variant van het vak O&O, conform de standaarden van het Technasium.

Internationalisering

Internationalisering is een van de pijlers van het Sophianum en heeft zich de afgelopen jaren ook steeds meer in deze rol geprofileerd, mede gezien de ligging in de Euregio en het daaruit voortvloeiende internationaal bewustzijn. Er zijn nieuwe partnerschappen opgezet binnen het Erasmus+-programma (*Co-Living, Co-Working* en *International Skills Put Into*

Practice) die voort zijn gekomen uit het voormalige Eurolink Partnership. Hierbij zijn samenwerkingsverbanden aangegaan met zowel bestaande als nieuwe partnerscholen.

In alle kolommen zijn er meer mogelijkheden gecreëerd voor de leerlingen om deel te nemen aan internationale activiteiten. In de periode 2014-2019 hebben we nog steeds gewerkt conform het ELOS-model en hebben we leerlingen kunnen certificeren in zowel de onder- als ook de bovenbouw. In het vwo is de International Stream volledig gerealiseerd en inmiddels stevig verankerd, in het vmbo-MiX en de mavo is men aardig op weg naar een volwaardige International Stream (-Light). De havo-kolom is, vanwege de prioriteiten voor andere onderwijsontwikkelingen, nog in ontwikkeling. Zij zullen in de aankomende jaren een nadere uitwerking gaan verzorgen.

Burgerschapsvorming

Alle in het schoolplan 2014-2019 opgenomen, geplande activiteiten ten aanzien van burgerschapsvorming zijn ook conform de planning in de praktijk uitgevoerd en zullen worden gecontinueerd in het nieuwe schoolplan. Voorbeelden hiervan zijn onder andere maatschappelijke stages, het Model European Parliament (MEP), bezoek aan vertegenwoordigende politieke organen, sociale acties en de leerlingpanels.

Innovatie in Onderscheidend Onderwijs (IOO)

Het IOO-project is afgerond en als school hebben we optimaal gebruik gemaakt van de beschikbare IOO-gelden vanuit Stichting LVO. Op het gebied van onderwijsontwikkeling en innovatie hebben IOO-leraren specifieke taken toebedeeld gekregen in het kader van ondersteuning en participatie.

Van het innovatieplan 2014 zijn de meeste plannen ook gerealiseerd. Voorbeelden hiervan zijn onder andere het ontwikkelen van praktijkvoorbeelden van differentiatie, zoals het aanbieden van flexibele toetsingstrajecten en een aanbod aan keuzemodules, verdeeld in ondersteuning, talentmodules en verdiepingsmodules.

Verder is er ook een doorstart gemaakt met de Basilica Innovatie Impuls Groep (BIIG), met kartrekkers op het gebied van innovatie op het Sophianum. Vijftien collega's hebben een programma doorlopen op het gebied van persoonlijke reflectie en ontwikkeling en rebels leiderschap.

Personeel

Op het gebied van scholing en professionaliteit is het traject *Opbrengstgericht werken* inclusief externe ondersteuning afgerond. Het succes wordt via onder andere interne reviews per kolom geanalyseerd. Op basis hiervan formuleren de kolommen hun 'verbeteropdracht' en voeren deze ook uit, waarna er een nieuwe review plaatsvindt.

Tevens is er een kijkwijzer ontwikkeld, ten behoeve van lesbezoeken in het kader van de gesprekscyclus, die binnen de kolommen op verschillende manieren gebruikt wordt. Deze kijkwijzer vormt de basis voor de implementatie van de nieuwe Digitale Observatie Tool (DOT) en Beoordelings- en Ontwikkel Tool (BOOT).

De vragen met betrekking tot de inspirerende werkomgeving zijn meegenomen in de verschillende kolomplannen en elke kolom heeft hier op zijn eigen wijze invulling aan gegeven. Deze komen terug in de ontwerpen van de nieuwe leeromgeving, die door een architect zijn opgeleverd.

Schools in school als organisatie is gerealiseerd. Alle kolommen beschikken over zowel een leerlingenprofiel als een lerarenprofiel en hebben een eigen onderwijsvisie geformuleerd. Elke kolom werkt met kolom-specifieke jaarplannen.

Demografische ontwikkeling en huisvesting

In de periode 2014-2019 was het aantal aanmeldingen groter dan de prognoses.

Fase 1 van de verbouwing, met de totstandkoming van de werkplaats Technasium, praktijklokaal DVPR en Multifunctionele ruimte is gerealiseerd. Het streven is om fase 2 (revitalisering gebouw en omgeving en verduurzaming van het gebouw) en 3 (gebouw onderwijskundig toekomstbestendig maken) in de periode van 2019 tot 2024 te realiseren.

Exploitatie

De exploitatie is conform planning gerealiseerd. De school is financieel gezond, werkt met een sluitende begroting en heeft jaarlijks een positief resultaat.

Wanneer in de toekomst het huidige onderwijsaanbod binnen school wil worden gehandhaafd, is er noodzaak voor andere en (financieel) efficiënter georganiseerde vormen van onderwijs.

2.2 Zelfanalyse

Op basis van de evaluatie van het vorige schoolplan kan de huidige positie van onze school worden vastgesteld. Naast de schriftelijke evaluatie, is er in samenspraak met het personeel, leerlingen en ouders een sterkte/zwakte-analyse (SWOT) opgesteld. In dit van oorsprong bedrijfskundig model kan er een analyse worden gemaakt van de sterktes (Strengths), zwaktes (Weaknesses), kansen (Opportunities) en bedreigingen (Threats).

Bij de totstandkoming van de SWOT-analyse is er gebruik gemaakt van de resultaten van de leerlingen-, ouder- en medewerkerstevredenheidsonderzoeken, uitkomsten van school- en teamplannen, alsmede sessies waarbij alle personeel input heeft kunnen geven. De uitkomsten van de SWOT bepalen mede de toekomstige koers van het Sophianum.

Wij achten het belangrijk dat de sterktes behouden blijven in de toekomstige ontwikkeling van de school en dat aandacht voor de uitdagingen zorgt voor een (nog) sterkere positie van de school.

Op basis van de SWOT kunnen we de onderstaande sterktes en uitdagingen formuleren.

Sterktes:

- Het Sophianum is een sterk ‘merk’ en gewaardeerde ‘naam’ in de regio.
- Het aanbod aan buitenschoolse en internationale leeractiviteiten is zeer divers en geeft meerwaarde aan het leerproces van de individuele leerling.
- Het Sophianum staat bekend om een uitgebreide begeleidings- en ondersteunings-structuur.
- Er is een aanbod aan maatwerktrajecten voor leerlingen binnen en buiten het reguliere curriculum.
- De begeleiding en samenwerking binnen de kolomstructuur.
- De familiale en fijne collegiale werksfeer die er op school heerst.
- De geboden veiligheid voor leerlingen en personeel.
- Ruimte voor onderwijzend personeel om op een eigen wijze binnen de kolom vorm te geven aan onderwijsontwikkeling.
- Het aanbod aan ICT-faciliteiten.

- De bereikbaarheid van leraren en mentoren/coaches voor ouders en leerlingen.

Uitdagingen:

- Het vinden van een goede balans in de implementatietijd van nieuwe onderwijsontwikkelingen en beleidsuitvoering.
- Het nadrukkelijk onderzoeken, evalueren en monitoren van de resultaten binnen de onderwijsontwikkelingen en beleidsnota's.
- Een adequate afstemming betreffende de schoolbrede ofwel kolomspecifieke informatievoorziening en verantwoordelijkheden voor alle personeel.
- Leerlingen meer laten participeren in de totstandkoming van schoolbrede en kolomspecifieke besluiten.
- Uitbreiden van maatwerktrajecten in het onderwijs voor leerlingen.
- Flexibilisering van de organisatie en het gebouw om tegenwicht te bieden aan het dalende leerlingenaantal en een uitgebreid onderwijsaanbod te kunnen behouden.

Een belangrijke uitdaging tot slot is om zoals wij ons ten doel hebben gesteld, ervoor te zorgen dan dit schoolplan voor alle medewerkers inzichtelijk, begrijpelijk en herkenbaar is.

3. Ons Onderwijs

3.1 Onderwijsvisie

In het onderwijsaanbod en leerlingbegeleiding van het Sophianum staat het leerproces van de leerling centraal. We streven naar een veilige, zorgzame leer- en leefomgeving, waarbij we een succesvol onderwijsaanbod bieden om de leerlingen voor te bereiden op een optimale doorstroom richting vervolgopleidingen en het werkveld.

Opdat we dit kunnen realiseren is wederzijdse betrokkenheid in het leerproces essentieel. De leraren, coaches/mentoren en ondersteunend personeel zijn hierin de spil om dit leerproces, binnen de door directie ofwel kolom aangegeven kaders, gezamenlijk vorm te geven, uit te voeren en de leerling waar nodig te ondersteunen.

Aangezien wij van mening zijn, dat elk schooltype haar eigen leerlingkenmerken heeft en hiermee ook verschillende onderwijsbehoeften heeft, is de kolomstructuur het uitgangspunt. Hiermee wordt een doorlopende lijn in het onderwijsaanbod en leerlingbegeleiding gerealiseerd. Zo kunnen we het aanbod van kennis en vaardigheden aanpassen aan de competenties en talenten van de leerling.

Verbinding met de (internationale) maatschappij is een van onze speerpunten. Kennis en vaardigheden worden zo vertaald naar concrete leerervaringen en geven betekenis. Om dit te realiseren bieden we in elke kolom een divers aanbod van binnen- en buitenschoolse leerervaringen.

3.2 Onderwijstijd

De wettelijke kaders voor onderwijstijd in het voortgezet onderwijs bieden veel ruimte om op schoolniveau eigen keuzes te maken over de inrichting, vormgeving en planning van het onderwijs. Alle onderwijsactiviteiten op het Sophianum maken deel uit van het onderwijs-programma, dat gericht is op het bereiken van de kerndoelen in de onderbouw, het examenprogramma in de bovenbouw en realisatie van de doelstellingen in de schooleigen onderwijsvisie.

Op het Sophianum is in samenspraak met de medezeggenschapsraad afgesproken dat binnen de onderwijstijd alle geplande lesuren, activiteitenweken en toetsweken als onderwijstijd worden meegerekend. Hieronder vallen ook remedial teaching, maatwerkuren, Steruren en ondersteuningslessen. De wettelijke kaders voor onderwijstijd in het voortgezet onderwijs gaan uit van een urennorm voor de hele opleiding (vmbo, havo, vwo) in plaats van een urennorm per leerjaar en per leerling. Per opleiding maakt de urennorm het mogelijk om de uren over alle leerjaren te spreiden. We realiseren dan ook een meerjarige planning en minimaliseren (onvoorziene) lesuitval, door leraren in te zetten voor waarnemingsuren. Terugkoppeling van de gerealiseerde onderwijstijd vindt twee maal per jaar plaats vanuit het roosterbureau naar de schoolleiding. Deze bespreekt de uitkomsten met de medezeggenschapsraad, waarna indien gewenst acties worden ondernomen voor het lopende dan wel overige leerjaren van de opleiding.

Daarnaast biedt de genoemde spreiding ruimte voor maatwerk. Iedere leerling moet namelijk een programma kunnen volgen dat aan de wettelijke urennormen voldoet. Maar voor iedere leerling mag ook van die normen worden afgeweken. Sommige leerlingen hebben genoeg aan minder onderwijstijd. Andere leerlingen hebben juist meer onderwijstijd nodig. Leerlingen behoeven niet allemaal hetzelfde programma te krijgen en hetzelfde lesrooster te volgen. Hierdoor is het mogelijk om bijvoorbeeld extra vakken te volgen of te versnellen. Deze uitdagingen willen wij stimuleren. Of het mogelijk en wenselijk is voor een leerling om af te wijken van het normatieve aantal uur onderwijstijd, wordt dit met de

leerling en ouders en in de kolom besproken. Hiertoe wordt gezamenlijk besloten als dat in het belang van de betreffende leerling is.

3.3 Schoolbrede profilering

3.3.1 Determinatie- en instroom

Een leerling op het voor hem passende schooltype plaatsen en hem in de vervolgleerjaren in die mate te begeleiden, zodat hij de schoolloopbaan ononderbroken succesvol kan voltooien en hiermee goed voorbereid is voor de instroom in de vervolgopleiding. Dat willen wij door middel van ons onderwijsaanbod en begeleiding bieden. Een juiste determinatie zien wij daarin als essentieel element. Het gaat hierbij om de monitoring van de ontwikkeling in de beheersing van kennis, vaardigheden en attitude van de leerling en het daaruit verbinden van conclusies en acties op pedagogisch, didactisch en organisatorisch gebied. Met dit inzicht kunnen er gerichte acties worden ondernomen om in te spelen op deze ontwikkeling en waar nodig ondersteuning te kunnen bieden.

Om de doelstellingen en voorwaarden voor realisatie te vertalen naar concrete aandachtsgebieden, vormen de begrippen uitdaging, ondersteuning, evaluatie en borging de schoolbrede ‘kapstok’ binnen het determinatieproces.

- **Uitdaging** kenmerkt zich door een passend onderwijsaanbod voor de talenten en competenties van de leerling, zoals een (extra) intern en extern curriculair- en praktijkaanbod. Tevens zijn er mogelijkheden voor flexibiliteit in leertrajecten en mogelijkheden van afsluiting.
- **Ondersteuning** kan (indien nodig) plaatsvinden op cognitief, sociaal-emotioneel gebied of met betrekking tot verbetering van studievaardigheden. Het gaat hierbij onder andere om vakgerelateerde ondersteuning, coachings- en begeleidingsgesprekken en inzet van de ondersteuning op basis van de structuur van Professionele Momenten (PM).
- **Evaluatie** van de voortgang vindt plaats op basis van documentatie en mondelinge communicatie tussen de diverse belanghebbenden. Hierbij gaat het om communicatie tussen coaches/mentoren en leerlingen en ouders, effectieve leerlingbesprekingen in de kolommen, gebruik en toepassing van de PM-structuur en de uitvoering van het toetsbeleid.
- **Borging** van de voortgang geschiedt door middel van actuele leerlingdossiers in het leerlingvolgsysteem, procedurebeschrijvingen in de determinatie, richtlijnen in het ondersteuningsbeleid voor alle betrokkenen en het monitoren en analyseren van de leerresultaten.

Binnen het Sophianum wordt het eerste leerjaar gebruikt om, op basis van het advies uit het primair onderwijs, te kunnen vaststellen welk schooltype (definitief) het meeste kans op een succesvol vervolg heeft. Zo kan al vroeg in de schoolloopbaan het onderwijs worden afgestemd op de specifieke leerbehoefte. Een vast team van betrokkenen in de kolom, en daarmee korte communicatielijnen, maken het onderwijs- en begeleidingsproces van de leerling zo optimaal mogelijk. Binnen deze structuur worden de schoolbrede begrippen afgestemd op de behoeften van de leerlingen binnen de eigen kolom.

Indien er gedurende het verloop van de schooltijd aantoonbare capaciteiten zijn, wordt opstroom naar een ander schooltype gestimuleerd. Een gedegen determinatie dient tevens ongewenste uitstroom en afstroom tegen te gaan. Een overstap van deze aard kan namelijk alleen nog plaatsvinden wanneer er sprake is van een capaciteitenprobleem en er door de leerling en het lerarenteam al aantoonbaar extra inspanningen zijn verricht. Of bij overige zeer uitzonderlijke situaties, zoals op sociaal-emotioneel gebied. Deze vorm van instroom is dan ook een uiterst middel, nadat binnen het team alle benodigde acties zijn ondernomen om de leerling voor het betreffende niveau te behouden en hiervan verslag is gelegd.

N.B.: Voor meer informatie: zie het document 'Determinatie- en instroombeleid'.

3.3.2 Studiekeuze-oriëntatie en loopbaanleren

Er is meer dynamiek op de arbeidsmarkt en daarbij komt dat de werknemer ook nog een meer individuele verantwoordelijkheid krijgt voor zijn eigen loopbaan. Werk en opleidingsstructuren zijn moeilijker te doorgronden dan voorheen en het is niet makkelijk om realistische beroepsbeelden te verkrijgen. Beroeps- en opleidingsinhouden veranderen of verdwijnen in een rap tempo. Het Sophianum wil leerlingen voorbereiden en leren omgaan met deze veranderingen en onzekerheden. Daarbij nemen we de ontwikkelingsfase waarin onze leerlingen zitten (12-18 jarigen) en de praktijk van onze school en haar omgeving als uitgangspunt.

Loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB) levert een belangrijke bijdrage aan doorstroom en talentontwikkeling van onze leerlingen. Om dat goed te doen is het belangrijk om verbindingen te maken met de visie op het onderwijs van het Sophianum en de plaats van LOB daarin. LOB heeft als doel dat de leerling zich oriënteert op de wereld van arbeid en dat hij in staat is een keuze te maken voor een vervolgopleiding. School heeft zich ten doel gesteld om de leerling zogenaamde loopbaancompetenties te laten ontwikkelen die bruikbaar blijven in vervolgopleidingen en hun toekomstige werk. Deze loopbaan-competenties ontwikkelen leerlingen tijdens LOB en door het reflecteren op hun ervaringen, zowel in verslaglegging als ook door het voeren van gesprekken.

De school beoogt de leerlingen loopbaancompetenties te laten verwerven om in voorkomende keuzemomenten in hun opleiding en werk zo veel mogelijk succesvolle keuzes te kunnen maken. Niet alleen het inzicht krijgen in hun eigen persoonlijkheid, kwaliteiten, motieven, aanleg en interesses speelt daarin een rol. Steeds meer worden leerlingen gestimuleerd om te gaan ontdekken welke functies en werkzaamheden er te ontdekken zijn op de arbeidsmarkt. We trachten leerlingen in dialoog te laten gaan (netwerken) met mensen in hun sociale omgeving die ze kunnen benutten om te reflecteren op zichzelf en de arbeids- en opleidingenmarkt. Met als doel dat ze zelf sturing c.q. richting kunnen geven aan hun loopbaan.

LOB-beleid
Op schoolniveau heeft het Sophianum een strategisch LOB-beleidsplan, daarnaast is er per kolom/onderwijsniveau een praktisch uitvoerbaar LOB-werkplan opgesteld in overleg tussen de decaan met de teams. Onderdelen hiervan zijn ook terug te vinden in de schooljaarplannen van de kolommen. Hierdoor wordt er ook cyclisch gewerkt aan de kwaliteit van het LOB. Immers ligt in het LOB-werkplan vast hoe een team de leerlingen gaat begeleiden in hun LOB-proces, welke activiteiten er aangeboden worden en hoe ze die plannen in hun schooljaarkalender. Door alles jaarlijks te evalueren en te verbeteren trachten de kolommen de kwaliteit van LOB te borgen.

LOB-begeleiding
Rondom het studiekeuzeproces van jongeren spelen diverse invloeden, die onmogelijk door één functionaris (decaan) meegenomen kunnen worden. Als er al een sleutel is, dan ligt die in de gezamenlijke handen van verschillende partijen die betrokken zijn bij het studiekeuzeproces van jongeren.

Onderwijs, mentoraat en loopbaanbegeleiding en ouders zijn met elkaar verbonden. Elke leraar heeft een verantwoordelijkheid op het gebied van LOB. Waar LOB wordt verhinderd door psychosociale of andere problemen is aanvullend adequate begeleiding en loopbaanexpertise op het decanaat beschikbaar. De onderstaande personen en bijbehorende taken spelen een rol in het proces.

- **Decaan/Loopbaanadviseur**
  Er is een decaan voor alle onderwijsafdelingen op het Sophianum. Deze heeft naast haar rol als loopbaanadviseur van leerlingen die op zoek zijn naar een passende opleiding een meer tweedelijns coördinerende taak. Het behelst het organiseren en coördineren, bewaken van LOB-activiteiten, processen en keuzes en het ondersteunen van mentoren en ouders bij deze LOB-processen.

- **Mentor/coach**
  Loopbaanreflectiegesprekken zijn andere gesprekken dan gesprekken over bijvoorbeeld een moeilijke thuissituatie of andere persoonlijke onderwerpen rond een leerling. Op het Sophianum bewaakt en stimuleert de mentor/coach niet alleen de voortgang van de resultaten en welbevinden maar ook de stappen die de leerling maakt in het kader van zijn keuze voor een vervolgopleiding.

- **Leraren**
  Hoewel het voor leraren minder voor de hand ligt om LOB in hun vaklessen te verwerken, hebben we de opvatting dat dit zeer goed kan. Voor leraren van de beroepsgerichte vakken is er uiteraard de koppeling met LOB. Beiden kunnen echter ook als mentor/coach actief zijn en in die rol, het eerste aanspreekpunt zijn voor leerlingen en ouders en zoals hierboven beschreven staat het LOB proces bevorderen en bewaken.

- **Ouders**
  Ouders en verzorgers worden zoveel mogelijk actief betrokken bij LOB. Niet alleen door informatie en voorlichting, maar ook door eigen inbreng bijv. het geven van workshops in de klas, voorlichting geven in de klas, stages, beroepenmarkt, workshadowing en oudergesprekken met mentor en decaan.

LOB-activiteiten, -dossier en -methode
Het Sophianum biedt alle leerlingen activiteiten aan op het gebied van loopbaanleren. Het aanbod aan LOB-activiteiten heeft een logische opbouw en een samenhang over de leerjaren heen. Om deze activiteiten en reflectie erop vast te leggen, wordt binnen school gewerkt met een doorlopende LOB-methode (beroepskeuzedagboek) afgestemd op het niveau en leerjaar binnen onze school. De methode die gebruikt wordt, is tevens ook geschikt om te differentiëren. Er worden volgens een jaarplanning door de mentor zaken in de basis aangeboden en verlangd van de leerlingen.

LOB is anders dan andere vakken, aan de ene kant omdat er geen specifieke lesuren op het rooster zichtbaar zijn, LOB zit in alle vakken. Aan de andere kant omdat LOB er voor iedereen anders uitziet. Van de leerling worden bepaalde activiteiten verlangd maar daarnaast is er ruimte en gelegenheid om zelf extra LOB activiteiten uit te voeren. Uiteindelijk moet de leerling (aan het eind van zijn laatste schooljaar) een LOB-dossier hebben. In het LOB-dossier laat de leerling zien wat er allemaal gedaan is en wat hij ontdekt heeft over zichzelf door te reflecteren op deze ervaringen. Naast het LOB-dossier waarin de ontwikkeling van de leerling op vlak van loopbaanleren zichtbaar is, is er ook een Plusdocument waarin de leerlingen extra activiteiten kan opslaan.

Het Sophianum biedt naast lessen, praktijk/stages, buitenschoolse activiteiten aan en streeft er naar om de buitenwereld naar binnen in de onderbouwen en de leerlingen in de bovenbouw steeds meer in de buitenwereld ervaringen op te doen. Het belang van een aantrekkelijke en uitdagende leeromgeving in en buiten school heeft ons inziens een meerwaarde voor het bevorderen van het LOB-keuzeproces en voorbereiding op vervolgopleidingen. Op al deze ervaringen kan een leerling reflecteren en vastleggen in zijn LOB-portfolio en Plusdocument. Beide zitten in de methode van het beroepskeuzedagboek.

Het LOB-dossier moet door de leerling gemaakt worden en is belangrijk, maar is geen doel op zich. Het gaat bij LOB om het opdoen van ervaringen, het gesprek erover met de mentor/coach en het leren daarvan. Het dossier is van de leerlingen en andere betrokkenen zoals mentor, ouder, decaan kunnen aan de hand hiervan zien hoe het LOB-proces verloopt. Loopbaanoriëntatie en begeleiding (LOB) wordt niet afgesloten met een centraal examen, maar alleen met een schoolexamen. Dit schoolexamen bestaat niet uit een aantal toetsen, maar uit opdrachten die uitgevoerd moeten worden.

Vervolgsucces

Het Sophianum wil kiezen voor kwalitatief hoogstaande LOB-begeleiding. We willen graag antwoord kunnen geven op vragen als: “Hoe weten we of de LOB begeleiding goed is?”, “Wat zijn de risico’s/ opbrengsten?”, “Hoe tevreden zijn leerlingen en ouders over de begeleiding op LOB gebied?”, maar ook “Wat is de uitstroom en hoe tevreden zijn leerlingen en ouders over de gemaakte keuze na het MBO/HAVO/VWO?’’ We houden zicht op de doorstroom van onze leerlingen naar het vervolgonderwijs. De data die we opleveren worden besproken met de teams. Iedere kolom kan zo zicht houden op het al dan niet succesvol doorstromen van haar leerlingen, switch en uitval in het vervolgonderwijs. Gegevens hierover worden gepubliceerd via scholenopdekaart.nl.

Ambities en maatregelen

- Over 4 jaar moet de ouderbetrokkenheid bij het LOB-proces vergroot zijn.
- Over 2 jaar moeten er meer ervaringsgerichte LOB-activiteiten en zorgen voor contextrijke leeromgeving.
- Binnen een jaar moet het LOB in het schoolexamen sterker gepositioneerd zijn
- Over 2 jaar is er een betere afstemming van de vmbo-methode DVPR beroepsgerichte vak / met de methode LOB.
- Het netwerk uitbreiden met bedrijven in de omgeving, ouders en oud-leerlingen.

Om dit te kunnen realiseren achten we de volgende acties noodzakelijk:

- De organisatie van een jaarlijkse avond over werk/beroepen/functies voor leerlingen en ouders, door ouders en oud leerlingen met de naam *Sophi Werkt!*
- Bij aanvang van het schooljaar een overleg initiëren van mentoren/coaches ten behoeve van evaluatie en verbetering van het LOB-werkplan.
- Centrale LOB-voorlichting ook voor de leerlingen in de bovenbouw van havo en vwo.
- De structurele invoering van het Plusdocument in de vwo-kolom.
- Afstemming van het onderdeel LOB in het PTA tussen het decanaat en de kolommen.

3.3.3 Taalbeleid

Er wordt tweejaarlijks een taalbeleidsplan opgesteld waarin het Sophianum verantwoording aflegt over de manier waarop leerlingen met een achterstand in elke kolom ondersteund worden in hun taalontwikkeling. De taalprestaties worden vastgelegd door onderzoek te verrichten naar het referentieniveau van de leerlingen bij aanvang van hun schoolloopbaan (nulmeting), een tussenmeting en een eindmeting. De eindmeting vindt plaats in het schoolexamen en eindexamen van het vak Nederlands.

Gedurende de schoolloopbaan van de leerling worden de bevinding uit metingen en toetsen vastgelegd en er wordt geanalyseerd of er een vooruitgang zichtbaar is. De resultaten van

de Studyflow-taaltoets van elke leerling worden geregistreerd en minimaal twee keer per jaar teruggekoppeld aan leraren, schoolleiding, leerlingen en ouders. Voor alle kolommen moet er in het leerlingvolgsysteem de uitslagen van de taaltoets in Studyflow opgenomen worden middels een notitie. Vallen de opbrengsten per leerjaar tegen bij de meerderheid van het leerjaar/niveau, dan wordt er bekeken of er een aangepaste programmering komt in het onderwijsaanbod.

Daar waar het om individuele achterstanden gaat, wordt er bekeken wat het te verwachten leervermogen is op bepaalde aspecten van taal. Er wordt echter te allen tijde een onderwijsaanbod taal gegeven dat past bij het ontwikkelingsperspectief van de leerling.

Wat betreft het signaleren, monitoren en aanpakken van taalachterstanden bij leerlingen zijn de taken en verantwoordelijkheden als volgt over de betrokken personeelsleden:

- De mentor/coach volgt de ontwikkeling en begeleiding van de leerling. Tevens registreert de mentor/coach de ontwikkeling door het opnemen van de resultaten van de mentorleerlingen in het dossier van de leerling. In het leerlingvolgsysteem zet hij het eventuele plan van aanpak dat wordt gemaakt voor een leerling met taalachterstand.
- De taak van de vakdocent Nederlands ligt op het vlak van uitvoering geven aan het taalbeleid en meedenken over verbeteringen van het taalonderwijs en het opstellen van plan van aanpak om gericht achterstand te bestrijden. Van de vakleraren Nederlands wordt er per kolom een taalcoördinator afgevaardigd voor de werkgroep taal.
- De taak van de taalcoördinator is om te monitoren binnen zijn kolom of en hoe het taalbeleid uitgevoerd wordt en dit te evalueren in februari van het schooljaar binnen de werkgroep taal. Tevens is deze taalcoördinator belast met het uitzetten van de 0-meting en de meting in leerjaar 3 (vmbo) of leerjaar 4 (havo/vwo) in zijn kolom. Dat wil zeggen dat hij de organisatie ervan op zich neemt en zorgt dat de resultaten teruggekoppeld worden aan de mentoren/coaches.
- De taak van de kwaliteitscoördinator is het monitoren van taalbeleid in de vierjaarlijkse rapportage kwaliteitszorg. Wat de stand van zaken is van het taalbeleid en wat de opbrengsten zijn van de gestelde prioriteiten en activiteiten. Tevens past deze in samenwerking met de werkgroep taal het taalbeleidsplan na 2 jaar aan en neemt het taalbeleid op in het schoolplan.

Er is een werkgroep taal, die zich richt op de coördinatie, uitvoering en analyse van het taalbeleid. Aan deze werkgroep nemen taalcoördinatoren zitting, die verantwoordelijkheid dragen voor de uitvoering van het beleid in hun specifieke kolom. Zij zorgen ook voor de input betreffende resultaten en voor de evaluatie richting de werkgroep.

In de kolommen vmbo MiX en mavo XL is het onderdeel ‘taal’ opgenomen in de lessentabel. In de andere kolommen wordt hiervoor ruimte gecreëerd binnen de beschikbare begeleidingstijd.

N.B.: Voor meer informatie: zie het document ‘Taalbeleidsplan Sophianum versie 1.1’.

3.3.4 Burgerschap

In 2006 werd de wettelijke opdracht van kracht om ‘actief burgerschap en de sociale integratie’ van leerlingen te bevorderen. Actief burgerschap, zo geeft de toelichting op de wet aan, verwijst naar de bereidheid en het vermogen deel uit te maken van een gemeenschap en daar een actieve bijdrage aan te leveren. Sociale integratie betreft de deelname van

burgers ongeacht hun etnische of culturele achtergrond aan de samenleving, in de vorm van participatie, deelname aan de maatschappij en haar instituties en bekendheid met en betrokkenheid bij uitingen van de Nederlandse cultuur.

We bieden onderstaande burgerschapsvormende activiteiten aan die zowel binnen als buiten het reguliere curriculum een plaats innemen:

- **Binnen het reguliere lesaanbod**
  Binnen het reguliere lesaanbod van alle vakken zijn de kerndoelen 35, 36, 38, 43, 44 45 en 45 in meer of mindere mate verweven. Bij de vakken burgerschapsvorming, levensbeschouwing, filosofie en maatschappijleer wordt er specifiek aandacht besteed aan deze kerndoelen. Daarnaast zijn er kolomspecifieke activiteiten, zoals kennismaking met vluchtelingen en wijzen waarop integratie in de Nederlandse samenleving kan worden vormgegeven..

- **Maatschappelijke stage**
  De Maatschappelijke stage heeft een prominente rol, die de binding met de regio versterkt, in het curriculum. Elke leerling is verplicht in gedurende zijn schoolloopbaan een gerichte stage buiten school te doen.

- **Sociale acties**
  Gedurende het schooljaar vinden er op vaste momenten door de leerlingen georganiseerde sociale acties plaats. De opbrengst van deze acties komt ten goede van de minderbedeelden in onze maatschappij in zowel binnen- als buitenland. Het Sophianum heeft een aantal vaste bestemmingen op dit gebied waar de opbrengst van deze acties naartoe gaat.

- **Internationalisering**
  In het kader van Internationalisering kunnen leerlingen deelnemen aan uitwisselingen, waardoor ze onder andere door hun verblijf in gastgezinnen kennismaken met andere culturen. Ook worden er in de kolommen lesactiviteiten georganiseerd met betrekking tot (het samenleven in) Europa.

- **MEP**
  Elk jaar neemt een afgevaardigde groep leerlingen van het Sophianum deel aan het MEP. Dit is een simulatie van het Europees Parlement voor Europese scholieren. Daarmee biedt het MEP jongeren uit de hoogste klassen van het voortgezet onderwijs de mogelijkheid ervaring op te doen met het bedenken van oplossingen voor grensoverschrijdende problemen binnen de Europese Unie (EU). In de rol van ‘Europarlementariërs’ maken de jongeren kennis met het complexe proces van Europese besluitvorming en krijgen ze inzicht in het belang van de samenwerking tussen de verschillende EU-lidstaten.

- **Bezoek aan de vertegenwoordigende politieke organen**
  Iedere leerling brengt gedurende zijn schoolloopbaan op het Sophianum minimaal een keer een bezoek aan een vertegenwoordigend politiek orgaan. Op deze manier krijgt de leerling een beeld van de wijze waarop het Nederlandse politieke bestel als democratie functioneert en hoe mensen op verschillende manieren bij politieke processen betrokken kunnen zijn.

- **Leerlingpanels**
  Ook de leerlingenpanels die georganiseerd zijn per kolom vormen een onderdeel van de burgerschapsvorming. In deze panels krijgen leerlingen de mogelijkheid hun stem te laten horen over het onderwijs en de organisatie binnen hun kolom. Op deze wijze leren ze op een constructieve wijze mee te denken en te participeren in het verbeteren van hun eigen onderwijssituatie. De panelleden kunnen zich ook aanmelden voor de schoolbrede leerlingenraad en voor een plek in de leerlinggeleding van de medezeggenschapsraad (MR).

N.B.: Voor meer informatie: zie het document 'Notitie Actief burgerschap en sociale integratie'.

3.3.5 Internationalisering

Onze leerlingen voorbereiden op een actieve participatie in een internationaal georiënteerde samenleving is een van de speerpunten van het Sophianum. Onze (unieke) ligging binnen de Euregio en de lange historie aan internationale en interculturele activiteiten liggen daaraan ten grondslag. Internationalisering is daarom binnen en buiten school een verbindende factor en neemt binnen het curriculum een prominente rol in.

We willen dat onze leerlingen hun rol in de toekomstige globaliserende maatschappij leren ontdekken en hierop kunnen reflecteren. Om dit te realiseren bieden we verschillende soorten activiteiten aan waarmee leerlingen leren om een onderzoekende, 'evidence-based'-gerichte leerhouding te ontwikkelen en samen te werken met buitenlandse leeftijdsgenoten. Hiervoor dienen leerlingen hun talen te beheersen op minimaal examenniveau en (communicatieve) vaardigheden te ontwikkelen, zodat zij door deelname aan de activiteiten een internationaal netwerk opbouwen.

Binnen 5 jaar willen we stappen zetten ten opzichte van ons huidig aanbod. Onderstaande doelstellingen vormen hierbij het streven in het uitbreiden van de International Stream.

- 15% van de leerlingen in de kolommen vmbo-MiX en mavo-XL behalen een certificaat bij hun diploma waarop deelname aan uitwisselingen, externe moderne vreemde taalexamens en/of Erasmus+-projecten staan vermeld;
- 25% van de leerlingen in de havo-kolom behalen een certificaat bij hun diploma waarop deelname aan minimaal 2 meerdaagse uitwisselingen, een internationaal georiënteerde module en externe moderne vreemde taalexamens staan vermeld;
- 40% van de leerlingen in de vwo-kolom ontvangen een 'International Stream' certificaat bij hun diploma waarop deelname aan Erasmus+-projecten, uitwisselingen, maatschappelijke stage of werkervaring in het buitenland, een ELvis-course (of equivalent daarvan), een internationaal georiënteerde module en externe vreemde taalexamens en/of een Cambridge Global Perspectives certificate (IGCSE of AS-level) staan vermeld.

Realisatie van de bovenstaande doelstellingen zorgt voor een volwaardig lidmaatschap van het Global Citizen Network. Dit netwerk is er voor alle scholen in het voortgezet onderwijs die voldoen aan de kwaliteitsstandaarden omtrent het werken aan wereldburgerschap. Deze scholen delen allemaal hetzelfde doel: het opleiden van leerlingen tot wereldburgers die goed zijn voorbereid op de internationale en interculturele maatschappij.

Door middel van het voeren van frequente gesprekken met vakleraren inventariseren we wat er per vak, per leerjaar gebeurt op internationaal gebied en welke wensen er zijn. Hierbij willen we ook dat de leerlingen van de International Stream hun leraren aanspreken binnen het reguliere curriculum de internationale omgeving op te zoeken en samen te werken met collega's en klassen in het buitenland. Zodoende kan het aanbod, dat vanuit de werkgroep

Internationalisering wordt geïnitieerd, steeds op de vraag worden afgestemd.

Binnen de termijn van het schoolplan is het streven om tot nu toe nog niet gerealiseerde, bijgestelde of nieuwe doelstellingen vanuit Elos/Global Citizen Network gefaseerd te invoeren, door middel van een visitatie te testen en borgen. Hierbij maken we gebruik van andere (werk)groepen binnen school, zoals de Academische Opleidingsschool en leraren die binnen het Technasium actief zijn.

N.B.: Voor meer informatie: zie het document 'Meerjarenplan INTernationalisering & Global Citizen Network 2019-2024'.

3.3.6 Technasium havo/vwo

In de provincie Limburg is er, zoals in heel Nederland, een tekort aan technische arbeidskrachten. Om de aanwas van studenten voor technische dan wel bètageoriënteerde vervolgopleidingen te vergroten en hiermee in te spelen op de vraag vanuit de werkgevers, om technische talenten voor de regio te kunnen behouden, is het Sophianum in 2012 gestart met de vormgeving en inrichting van het Technasium. Inmiddels heeft een compleet leerlingcohort van havo en vwo het Technasium doorlopen door middel van het vak O&O. Het vak stelt zich ten doel om de keuze voor een bètageoriënteerd c.q. technisch beroep positief te beïnvloeden, de bewustwording ten aanzien van de moderne bètatechnologische wereld te verhogen, het competentieprofiel van een zogenaamde brede bètasector zichtbaar te maken, het aantal meiden/vrouwen in de bètasector en techniek te vergroten en een leerlijn van basisschool tot aan het natuurwetenschappelijk dan wel technisch hoger of wetenschappelijk onderwijs te realiseren.

Kenmerkend aan de opdrachten bij O&O is de projectmatige werkwijze, de combinatie tussen 'denken en doen' en de samenwerking met concrete bedrijven en instellingen uit de (directe) omgeving. De leerlingen dienen de opgedane kennis toe te passen bij de beantwoording van actuele vraagstukken en casussen van bedrijven en instellingen. Deze vraagstukken worden in samenwerking met partners uit het (internationale) samenwerkingsverband Netwerk Limburg van de Stichting Technasium aan de leerlingen aangeboden.

De doorontwikkeling in de bovenbouw is, gezien verwerking van de eerste opgedane ervaringen, in de nabije toekomst de eerste prioriteit. In tegenstelling tot projecten in de onderbouw, is er in de bovenbouw meer ruimte voor inbreng van leerlingen op basis van hun interesse. Zo kunnen zij zelf keuzes maken in te onderzoeken thema's, dragen zij zorg voor contact met beschikbare opdrachtgevers en worden zij begeleid bij het schrijven van een eigen project. Op deze manier kunnen zij voldoen aan de domeinen en eindtermen van het schoolexamenprogramma van het vak.

Het borgen van de resultaten op het Sophianum ten aanzien van de doelstellingen van het Technasium, het vak O&O en de reguliere bètavakken, vindt plaats door middel van onderzoek, dat wordt uitgevoerd door de werkgroep Academische Opleidingsschool. Deze meet en rapporteert de effecten aan de leraren binnen het Technasium en de schoolleiding.

Overkoepelende doelstellingen binnen het Netwerk Limburg, waar het Sophianum als één van de drie partners deel van uitmaakt, zijn vastgesteld in het meerjarenplan tot en met 2021. Hierin staan de motto's *Kwaliteit is de kern* en *Investeren in samenwerking* centraal. Het Netwerk wil de kwaliteitssystematiek verbeteren, zodat de technasia blijven voldoen aan de basiseisen van de Stichting. Voorbeelden hiervan zijn collegiale visitaties, scholing door en voor leraren O&O en de ontwikkeling van een regionale kwaliteitscommissie. De gewenste intensievere samenwerking richt zich met name op het opzetten van samenwerkingsverbanden met partnerorganisaties, zowel in het bedrijfsleven alsook in het hoger en wetenschappelijk onderwijs.

3.4 Kolomvisies en uitwerking

Om het onderwijsaanbod en bijbehorende begeleiding te laten aansluiten bij de specifieke behoeften van de leerling binnen het onderwijstype, is ervoor gekozen om de rol van de vakoverstijgende kolommen te versterken. Onze school kent vier ‘kolommen’: vmbo MiX, mavo XL, havo en vwo. Het leraren- en begeleidingsteam, onder leiding van een teamleider, is gezamenlijk verantwoordelijk voor de uitvoering en bewaking van het onderwijsproces, de doorlopende leerling, leerlingbegeleiding en de daaruit volgende onderwijsresultaten. De kolomambities vormen het kompas voor de uitwerking van concrete acties in de jaarplannen van elke kolom.

Sophianum in 1 gebouw
gedeeld door 4
trots en fier
leerlingen staan niet in de kou

Sophianum in 4 kolommen
samen 1 gebouw
Kunnen we heel veel
worden er heuvels beklommen

Meer dan leren alleen…altijd op de hoogte

3.4.1 vmbo – MiX

De latere beroepskrachten dienen in een vroeg stadium van hun leven in aanraking te komen met de kennis en vaardigheden die zij gedurende hun leven zowel privé als in hun professie kunnen gebruiken. De vmbo-kolom is één van de afdelingen die zich richt op het beroepsgerichte vervolg in het middelbaar beroeps onderwijs (mbo). Een optimale verbinding tussen het primair onderwijs en de latere vervolgopleidingen in het mbo is het uitgangspunt waarop het onderwijs in de vmbo-kolom is gebaseerd.

De vmbo-MiX biedt de leerlingen van de basis- en kaderberoepsgerichte leerweg kwalitatief en uitdagend onderwijs door betrokken leraren/coaches, die iedere leerling positief stimuleren en voorbereiden op de doorstroom naar een hoger niveau, het mbo en/of de arbeidsmarkt. Dit vindt plaats in een prettig en veilig leer- en leefklimaat. *We* staat hierbij voor uitdaging, talentontwikkeling, passies ontdekken, zelfverantwoordelijkheid, zelfstandigheid en assertiviteit. Onze leerlingen hebben behoefte aan meer persoonlijke aandacht, afwisseling in de werkvormen en ruimte voor maatwerk en eigen inbreng. Hiermee worden de leerlingen in staat gesteld om de geleerde competenties tijdens stages, de vervolgopleiding en in het dagelijks leven toe te passen. Ter verhoging van de motivatie om te leren en te slagen, achten wij het noodzakelijk dat de leerlingen (meer) eigenaar van hun eigen leren worden, waarbij het leerproces wordt bewaakt voor leraren en persoonlijke coaches. De individuele benadering en ontwikkeling van vaardigheden van de leerlingen heeft hogere prioriteit dan de vakkennis.

Binnen de kolom zijn de onderstaande punten leidend binnen de onderwijsvisie

- **De lesstructuur**
  Binnen vmbo-MiX wordt er gewerkt met een vaste lesopbouw. Deze 5 stappen zorgen voor een gestructureerd begin van de les, waarbij er aandacht is voor de voorkennis, leerdoelen, instructie, lesdoelen en reflectie. Naast de vaste structuur is er aandacht voor differentiatie op niveau, tempo en vakkenkeuze. Op deze manier kan elke leerling op zijn/haar tempo en niveau werken aan de lesstof.

- **Coaching en zorg**
  Persoonlijke aandacht zorgt voor een open sfeer, waarbij er in een veilige omgeving kan worden gewerkt. Daarom zijn er binnen vmbo-MiX coachende mentoren voor elke klas. De coachende mentor heeft wekelijks een gesprek met elke leerling van zijn/haar klas. De coachende mentor onderhoudt ook nauw contact met ouders en vakleraren. Binnen deze gesprekken wordt er aandacht besteed aan executieve vaardigheden, resultaten en het welbevinden van de leerling.

- **Positief leerklimaat**
  Binnen vmbo-MiX willen wij zorg dragen voor een positief en veilig leerklimaat, zodat iedereen het beste uit zichzelf kan halen. In de klaslokalen hangen de leefregels van het vmbo op. Deze zijn door leerlingen en leraren samen opgesteld. Samen zorgen wij ervoor dat iedereen een fijne tijd op het Sophianum heeft.

- **PTA/PTO (*zie 3.5)**
  Binnen leerjaar 1 en 2 van het vmbo werken we met een PTO. In het PTO staan de toetsen aangegeven die meetellen bij de bevordering naar het volgende leerjaar. Per periode zijn er maximaal 2 toetsen per vak. Dit zijn zogenaamde summatieve toetsen. Daarnaast zijn er ook formatieve toetsen. Deze tellen niet mee, maar zijn bedoeld om te testen of je de leerstof begrijpt en om te kijken waar je nog hulp bij nodig hebt. In leerjaar 3 en 4 hebben wij een PTA. Hierin staan de toetsen aangegeven die meetellen voor het examen. Ook hier hebben we het systeem van summatieve en formatieve toetsen.

- **Dienstverlening en Producten**
  Tijdens DVPR maken de leerlingen kennis met het beroepsgerichte programma van de school. In leerjaar 1 en 2 is dit 3 uur per week en in leerjaar 3 en 4 zijn dit 12 of 14 uur. DVPR richt zich op praktische toepassingen op allerlei gebieden (zorg en welzijn, techniek, handel en administratie). Tevens zijn er ook keuzemodules, waarmee leerlingen goed worden voorbereid op de toekomst op de vervolgopleiding.

- **Talent en passie**
  Het doel van dit vak is om de leerlingen hun talenten en passies te laten ontdekken. De leerlingen kunnen kiezen aan welk project ze willen werken. Deze projecten worden gekozen op basis van interesses van de leerlingen. De projecten zijn zeer divers, zodat er voor de leerlingen ook iets te kiezen valt. De leerlingen werken individueel of in groepjes aan een project.

- **LOB**
  Leerlingen worden geholpen bij keuzes voor profielen, vervolgopleiding en carrière. Dit heet loopbaanoriëntatie en –begeleiding: LOB. Coachende mentoren, leraren DVPR en de decaan begeleiden de leerlingen, zodat leerlingen straks na het vmbo een goede en bewuste keuze kunnen maken met betrekking tot hun vervolgopleiding.

- **Digitaal onderwijs**
  Zodat leerlingen op hun eigen niveau en in hun eigen tempo opdrachten kunnen maken

wordt er gebruik gemaakt van twee online platformen: Learnbeat en Studyflow. Deze worden ook ingezet voor de niveaubepaling van Nederlands en rekenen, waarna een programma op maat kan worden aangeboden om mogelijke achterstanden weg te werken. Leerlingen kunnen hierbij gebruik maken van hun (eigen) laptop.

3.4.2 mavo XL

Het primaire doel is en blijft het behalen van het diploma vmbo-tl. Hiervoor dient een leerling aan bepaalde minimumeisen (al dan niet per vak) te voldoen. De basis wordt gelegd tijdens de contactmomenten met de vakleraren, die samen met de coaches aan de doorlopende leerlijn werken.

Indien een leerling niet aan het basisniveau voldoet, is er voor de vakleraar gelegenheid om extra instructie te geven (dit valt onder verdieping). Voldoet een leerling wel aan het basisniveau, dan is er de mogelijkheid tot verdere verdieping. Per vak kan een leerling op deze manier op zijn eigen niveau werken. De leerlingen krijgen een bepaalde mate van autonomie, waardoor zij kunnen kiezen op welk moment zij aan welk vak willen werken.

Ook voor de leraren is er sprake van flexibiliteit. De leraar heeft de mogelijkheid om instructiemomenten, hoorcolleges et cetera in te plannen, de leerlingen kunnen zich vervolgens inschrijven/aanmelden. Leraren moeten in overleg met de coaches de voortgang van de leerling monitoren. De leraren zijn buiten hun ingeroosterde contactmomenten voor de leerlingen beschikbaar op de dagdelen dat ze aanwezig zijn.

Om flexibiliteit mogelijk te maken wordt er gewerkt met een digitaal platform.
Het digitale platform faciliteert de mogelijkheid om adaptief te werken, waardoor leerlingen op hun eigen tempo aan hun leerstof kunnen werken.

Naast het behandelen van de reguliere lesstof tijdens de basis (B)- en verdiepingsfase (V) is een belangrijk deel van het concept gereserveerd voor de onderzoeksfase (O). Tijdens de onderzoeksfase werken leerlingen zelfstandig (al dan niet in groepen) aan hun onderzoeksvaardigheden.

In leerjaar 1 wordt dit gestuurd door de leraar en ligt de nadruk vooral op het ontwikkelen van onderzoeksvaardigheden en in de opbouw naar leerjaar 4 wordt er steeds meer keuzevrijheid en zelfstandigheid ingebouwd. Tijdens deze fase krijgen de leerlingen ook de mogelijkheid om naar eigen interesse onderwerpen uit te kiezen. Dit werkt motiverend. Als afsluiting van de onderzoeksfase maakt de leerling een gedegen sectorwerkstuk.

Het nieuwe onderwijsconcept biedt voor leerlingen en leraren de mogelijkheid om hun expertise, passie en talent volledig tot bloei te laten komen. Dit alles binnen een kleine, veilige setting, waarbinnen een hoge mate van vertrouwen en enthousiasme is.

In het BVO-systeem werkt een leerling flexibel (wel binnen gestructureerde kaders) aan zijn/haar vakken. De individuele vakken (Nederlands, Engels, Duits, wiskunde, geschiedenis, aardrijkskunde, economie, biologie, natuurkunde/techniek en rekenen) worden wel aangeboden binnen de blokken, maar een leerling bepaalt (in samenspraak met coach en vakleraar) hoeveel tijd er aan welk vak besteed wordt. Groeiend eigenaarschap bij de leerlingen is één van de doelen.

De leraren worden ingeroosterd binnen blokken en hebben dan mogelijkheid om instructiemomenten in te plannen. De leerlingen die geen instructie hebben, kunnen tijdens die momenten doorwerken aan hun lesstof. Tijdens de basis- en verdiepingsuren worden meerdere leraren ingezet, zodat de leerlingen altijd onder begeleiding door kunnen werken.

Leraren plannen hun lessen in, zodat de leerlingen weten wanneer er instructiemomenten zijn.

Tijdens de onderzoeksuren werken leerlingen (individueel of in groepjes) binnen of buiten de school aan hun opdracht. De onderzoeksopdrachten worden aangestuurd door de betreffende leraren en de onderzoeksdeskundige. Onderzoeksopdrachten kunnen vakoverstijgend zijn. De leerling kan naar eigen inzicht ook voor specifieke vakonderzoeken kiezen. Binnen de onderzoekstijd willen wij ook een link naar het Technasium en DVPR bewerkstelligen. Dit mede met het oog op de invoering van een praktijkvak op vmbo-t.

We gaan niet meer uit van klassen, maar van coachgroepen (tussen de 15 en 20 leerlingen per coach). De coach voert elke dag coachgesprekken, zodat elke leerling minimaal één keer per week een gesprek heeft. De leerlingen die geen gesprek hebben, starten met hun werkzaamheden. Het kernteam (een wenselijk iets) start elke dag met een korte bijeenkomst. Er wordt vooruitgekeken naar de planning van de dag en urgente zaken omtrent leerlingen en planning worden besproken. Voor een aantal functies binnen de mavo zijn er deskundigen aangesteld voor wat betreft de ondersteuning, het reken- en taalbeleid, internationalisering, ICT en de onderzoeksfase. Zij zijn verantwoordelijk voor dit gedeelte van de mavo en leggen verantwoording af aan de teamleider.

3.4.3 havo

In het schooljaar 2015-2016 zijn de twee voorheen bestaande havo-teams omgevormd tot één kolom van leerjaar 1 tot en met leerjaar 5. Op basis van de uitkomsten van landelijke onderwijsontwikkelingen, inhoudelijke werkgroepen in de kolom, leerlingpanelgesprekken en externe oriëntatie, heeft de kolom naar één uniforme en gedragen onderwijsmissie en visie toegewerkt.

De havo-missie is om leerlingen zonder vertraging of uitval de havo te laten doorlopen om met een diploma succesvol hun weg te vervolgen in het hbo of door te stromen naar het vwo.

Om dit te realiseren kent het onderwijsconcept de onderstaande uitgangspunten:

- De leerling leert actief op school in de klas, samen, met en van elkaar. Er is sprake van interactie tussen leerling en docent. De leerling krijgt feedback op zijn functioneren. Leerling en leraar staan dicht naast elkaar in het leerproces. De leraar is met name **coach**.
- Het onderwijs moet aansluiten bij de belevingswereld, de ontwikkeling, de belangstelling, de motivatie en de vervolgopleiding van de leerling. Er is een verbinding tussen het schoolse en buitenschoolse leren. Flexibel examineren is een mogelijkheid. **Op maat** is het sleutelwoord.
- Het onderwijsaanbod is gericht op het cognitieve, het creatieve maar ook op het sociaal-emotionele. We zorgen ervoor dat er realistische leerervaringen zijn, waarbij succeservaringen opdoen en verantwoordelijkheden nemen belangrijk is.
  Een **vaardighedenlijn** van leerjaar 5 t/m 1 is hierbij de leidraad en het Groeiportfolio/ +DOCument zijn middelen waar onze havist trots op is. Uitblinken mag!
- **Intervisie** zal een nog belangrijkere plaats innemen binnen de havo-kolom waarbij leraren van elkaar leren door het geven en krijgen van feedback. Daarbij is input van leerlingen een aanvullend onderdeel. Hierdoor werkt iedereen nog gerichter aan zijn eigen ontwikkeling.

Naast het verkrijgen van de benodigde vakkennis, aansluitend bij de kerndoelen van de onderbouw alsmede de eindtermen van het eindexamen, staan vaardigheden centraal, die instellingen in het hbo verwachten van aankomende studenten. Deze vaardighedenlijn van

leerjaar 5 tot en met 1, bestaande uit sociale vaardigheden, leervaardigheden, loopbaanvaardigheden en bovenbouw/hbo-vaardigheden, is hierbij voor zowel leerlingen als mentoren een richtlijn. Leerlingen en mentoren kunnen op deze wijze per leerjaar de ontwikkeling van de leerling volgen, aangezien deze zelf zorg draagt voor de bewijsstukken waarmee hij kan aantonen in welke mate hij de betreffende vaardigheid beheerst. Derhalve wordt het portfolio *Groeiportfolio* genoemd.

In de havo-kolom is er binnen de onderwijstijd ruimte voor instructie, alsmede verdieping en individuele ondersteuning. Differentiatie is hierbij de kern. Om dit mogelijk te maken wordt in de kolom sinds 2017-2018 met een grotere leseenheid gewerkt. Hierdoor zijn er binnen de lescyclus meer mogelijkheden voor het verzorgen van instructie, zelfstandig dan wel begeleid zelfstandig werken en de afronding. Dit biedt de geschoolde leraar meer tijd voor diepgang en meer tijd voor individuele aandacht. Daarnaast biedt de leseenheid door minder startmomenten meer rust voor zowel leerlingen als ook leraren, waardoor zij zich op één dag op een lager aantal vakken kunnen focussen.

Tevens zijn er in de havo-kolom binnen het reguliere programma flexibele lesmomenten, die ruimte scheppen voor ondersteuning bij achterstanden, ofwel verdieping en verrijking door middel van talentmodules. Deze modules kunnen en dienen een afwisseling van zowel vakgebonden als niet-vakgebonden modules te zijn en aan te sluiten bij de vakoverstijgende vaardighedenlijn. Hierbij is het doel om gerichter aan te sluiten bij de intrinsieke motivatie van leerlingen, leefwereld, talenten en behoeften van de havo-leerlingen. Het doel is dat leerlingen door het ontdekken van hun kwaliteiten en talenten beter geïnformeerd zijn voor het maken van hun profielkeuze en hierdoor profielwissels of afstroom in de bovenbouw kan worden voorkomen. In de bovenbouw zijn de flexibele lesmomenten ook bedoeld ter ondersteuning ofwel extra voorbereiding op de onderdelen van het centraal examen, ofwel gericht op de doorstroom naar het vwo.

Door gebruik van eigen devices hebben leerlingen altijd en overal de beschikking over (aanvullend) leermateriaal. Ze bieden de leerlingen vele mogelijkheden om (begeleid) kennis te verwerven en verwerken. Hierdoor worden leerlingen ook vaardig in de kritische omgang met informatiebronnen en functionaliteiten van software. Tevens biedt de aanwezigheid van devices de mogelijkheid om adaptieve leertrajecten te realiseren, gebaseerd op de leerbehoeften van de leerling.

Om communicatielijnen tussen leraren, leerlingen en ouders kort te houden en eenvoudig eenduidige afstemming te kunnen realiseren, vindt de directe afstemming van het onderwijsproces en leerlingbegeleiding plaats in jaarlaagteams. Deze worden gevormd door de mentoren van de betreffende jaarlaag. Elke leerling is gekoppeld aan een mentor die voor hem het eerste aanspreekpunt is. Om de verticale lijn binnen de kolom te bewaken en een gezamenlijke aanpak te realiseren is er een overkoepelend visieteam. Hierin vaardigt elk leerjaar een leraar af als jaarlaagvertegenwoordiger.

3.4.4 vwo

De vwo-kolom verzorgt het onderwijs en de leerlingbegeleiding voor leerlingen in het vwo en gymnasium. De missie is om deze leerlingen van hoogwaardige kennis en adequate vaardigheden voorzien met ruimte voor talentontwikkeling, waarmee zij worden voorbereid op een succesvolle aansluiting op het wetenschappelijk onderwijs.

Hierbij staan vier doelstellingen centraal:

1. We streven naar een hoogwaardig niveau van kennis en vaardigheden voor onze leerlingen en leraren. De leraar speelt hierin een zeer belangrijke rol. Hij kenmerkt zich

door een hoog kennisniveau en breed scala aan didactische vaardigheden en is in staat deze uit te wisselen met collega's en in te spelen op input van leerlingen. In zijn overdracht werkt hij *evidence based*. Het aangeboden onderwijs heeft daarbij een meerwaarde voor leerlingen, niet alleen binnen het vwo, maar ook gedurende de vervolgopleiding.

In de kolom betekent dit, dat ieder lid zijn verantwoordelijkheid neemt voor de invulling van zowel de individuele scholing alsmede de teamscholing. De thema's coachvaardigheden, onderzoeksvaardigheden en formatieve toetsing staan hierbij centraal, waarin wordt uitgegaan van getoetste en bewezen kennis. Om de doorlopende leerlijn en leerrendementen te bewaken en waar nodig actie te ondernemen, is er ruimte voor intercollegiale consultatie, peerreview en intervisie. Samenwerking tussen collega's van (verwante) vakgroepen en het delen van succesvolle praktijkvoorbeelden stimuleert onderlinge kennisdeling en de kwaliteit van het onderwijs in de kolom.

2. We creëren een leerklimaat waarin het belang van de leerlingen centraal staat en wederzijdse betrokkenheid essentieel is. We zorgen hierbij voor een sfeer waarin leerlingen zich gezien en gehoord voelen. Door deze sfeer worden leerlingen uitgedaagd om hun eigen talenten te ontdekken en ontwikkelen. Voorwaarde hiervoor is dat elke leraar naast vakleraar ook de rol van coach kan innemen.

In de leerlingbegeleiding betekent dit, dat binnen het mentoraat coachvaardigheden als uitgangspunt worden gezien en als zodanig worden gehanteerd. Leerlingen worden hierdoor sneller, beter en vaker *gezien*. Concrete uitwerkingen hiervan zijn: een keuzementoraat, onderzoek naar en uitvoering van zelf-reflectieve oudergesprekken en een wekelijks mentorspreekuur voor onder- en bovenbouw, waarop leerlingen en bijbehorende mentoren voor elkaar beschikbaar zijn. Een frequente afstemming tussen leraren en mentoren is daarbij essentieel in de individuele en gezamenlijke leerlingbegeleiding om zicht te houden op de ontwikkeling van de leerling. Ook de leeromgeving kan het gezamenlijk werken van leerlingen en leraren en het stimuleren van onderling contact bevorderen. Hiervoor creëren we een leeromgeving met meerdere functies en mogelijkheden, waarbij op elk moment van de (les)dag leraren aanwezig zijn die extra hulp kunnen bieden, toezichthouden en tegelijkertijd hun werkzaamheden kunnen verrichten.

Naast het samenwerken met leraren en mentoren kunnen leerlingen ook van en met elkaar leren. Een kwalitatieve stimulans van het huidige tutorschap binnen de kolom is noodzakelijk om voldoende, kwalitatief aanbod te kunnen blijven genereren en aan te bieden. Leerlingen die tutor zijn, ofwel willen worden, worden gestimuleerd maar ook scherper geselecteerd. Zij krijgen handreikingen over de wijze waarop zaken aan te pakken in de begeleiding van een medeleerling en hun kennis over te dragen. Ook ontvangen zij ondersteuning in de begeleiding en volgt er een periodieke terugkoppeling met betrekking tot de voortgang. Tevens worden ook de leerlingen die een tutor aanvragen geanalyseerd om hun leerbehoefte specifieker te benoemen en wordt ook met hen de voortgang geanalyseerd.

In de ontwikkeling van het leerproces is er ook sprake van wederzijdse betrokkenheid. Het leerlingenpanel is het orgaan binnen de kolom waarin leerlingen als ervaringsdeskundigen een klankbord vormen bij het bespreken van knelpunten en hun mening serieus wordt genomen. Hiermee hebben zij in het grotere geheel ook een krachtige stem.

Ruimte voor verdieping en/of ondersteuning is er in de wekelijkse maatwerkuren, die voor alle leerlingen beschikbaar zijn. De masterclasses zijn zowel vak- als vakoverstijgend gerelateerd en staan in het teken van talentontwikkeling, verbreding, ofwel voorbereiding op de profiel- of studiekeuze.

3. We dagen onze leerlingen uit om verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen leerproces. We bieden maatwerk met realistische keuzemogelijkheden, op basis van reflectie van leerling en leraar op het leerproces.

Om dit te kunnen realiseren is het (leren) reflecteren essentieel. Een belangrijk middel zien wij in een heldere, gemeenschappelijke visie op toetsing, toetskwaliteit en feedback/feed-forward. Toetskwaliteit wordt hierbij boven –kwantiteit gesteld. We streven een hoge kwaliteit na, waarbij we op de hoogte zijn en gebruik maken van mogelijkheden in toetsmatrijzen, kwaliteitsstandaarden, rubrics en analyse-instrumenten. Reflectie op de leeropbrengst en –proces dient leerlingen handvatten te geven voor de eigen voortgang en ontwikkeling en de leraar voor de begeleiding en determinatie. Formatieve toetsing krijgt hierdoor de bovenhand ten opzichte van summatieve toetsing.

Door inzicht in de leerontwikkeling van de leerlingen kunnen we flexibele leerroutes mogelijk maken. Op initiatief van de leerling kunnen in overleg met de mentor en leraren keuzes worden gemaakt in hun lesbesteding en –invulling. Versnelling en verbreding kan hiermee door de leerling zelf in gang worden gezet, opdat de intrinsieke leermotivatie wordt verhoogd. Leerlingen kunnen zo in staat worden gesteld om extra vakken te volgen, ofwel vakken in het voorexamenjaar af te sluiten.

4. We laten onze leerlingen de wereld in al haar diversiteit ervaren. We vinden het belangrijk dat ons onderwijs aansluit bij hedendaagse maatschappelijke ontwikkelingen. Hiervoor werken we samen met diverse externe partners uit het hoger onderwijs en beroepsveld en kijken we over onze eigen landsgrenzen heen.

In een globaliserende samenleving van de 21^{e} eeuw en Euregionale positie van onze school, achten wij het van belang dat onze leerlingen kennismaken met leeftijdsgenoten uit meerdere culturen. Hierdoor leren zij deze te respecteren alsmede op hun eigen cultuur te reflecteren. Ook ervaren zij op welke wijze zij (in hun latere leven) een rol kunnen vervullen als democratisch wereldburger. Alle leerlingen in de kolom willen we in staat stellen om deel te nemen aan interculturele activiteiten en we verwachten dat leerlingen hiervan gebruikmaken. Deze activiteiten kunnen in de vorm van interculturele uitwisselingen met onze partnerscholen uit verschillende continenten, ofwel cultuurreizen binnen Europa plaatsvinden.

Naast internationale activiteiten focussen we op verrijkend aanbod voor leerlingen vanuit universiteiten en ander intern en extern aanbod, zoals bijvoorbeeld het MEP en de debatclub. Leerlingen worden gestimuleerd om binnen en buiten het reguliere curriculum extra verdiepende activiteiten te ondernemen. Het vastleggen hiervan in het Plusdocument biedt een welkome meerwaarde in het aanmeldingsproces voor het hoger onderwijs.

3.5 Leerlijnen en vakken

Vakken zijn binnen de kolommenstructuur het orgaan voor de vakinhoudelijke uitwerking van het lesprogramma. Binnen het kolomjaarplan verzorgt elk vak zijn bijdrage, waarin de doelen worden vastgesteld en later geëvalueerd en waar nodig bijgesteld. Ook andere onderwijsontwikkelingen binnen de vakken worden hierin vastgelegd. Om ervoor te zorgen dat de aangeboden leerstof de kerndoelen, eindtermen en referentieniveaus behandelen en omvatten, verzorgt het vak bijpassend lesmateriaal. Dit kan een (digitale) uitgeversmethode zijn, die op deze doelen, termen en niveaus aansluit, of eigen (digitaal) materiaal. Hierbij streven we naar de beschikbaarheid van adaptief materiaal om flexibele leerroutes voor leerlingen mogelijk te maken.

De leerstof bieden wij aan met als doel: kwalificatie, personalisatie en socialisatie. Daarom bieden wij deze aan in de vorm van kennis en vaardigheden. Hiermee ontwikkelt de leerling zich niet alleen cognitief, maar is er ook aandacht voor het toepassen van de verworven kennis in een actuele maatschappelijke context. Hierbij is de koppeling met de lokale en Euregionale omgeving belangrijk.

Om de doorlopende leerlijn van onderbouw tot en met de bovenbouw in de leerstof en vaardigheden voor alle betrokkenen te verduidelijken, wordt er gebruik gemaakt van een Programma van Toetsing en Ontwikkeling (PTO), alsmede Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA). Hierdoor worden leerlingen vanaf de brugklas gericht voorbereid op het bereiken van de kerndoelen van de onderbouw en de eindtermen van het school- en centraal examen. Beide onderdelen (PTO & PTA) zijn een concrete uitwerking van de schoolbrede beleidskaders toetsing. De voortgang meten van de ontwikkeling in kennis en vaardigheden, die door ons onderwijs zijn verworven, is de doelstelling van ons integraal toetsbeleid. Het gaat hierbij om zowel de leerresultaten alsook de voortgang in het leerproces. De uitkomsten vormen de basis voor reflectie op het geleerde en het proces, alsmede een instrument als uitgangspunt voor het vervolg van het leerproces. Hiermee heeft toetsing een diagnostische, didactische alsook determinerende functie. Integraal toetsbeleid bestaat uit een samenhangend stelsel van kwaliteitszorg, waarin maatregelen en voorzieningen zijn getroffen om de kwaliteit van toetsing en examinering te bewaken en te bevorderen. Het is daarmee een waardevolle handreiking om op meerdere niveaus de leeropbrengsten in kaart te kunnen brengen en passende acties in te zetten.

Door middel van formele en informele overlegmomenten binnen en buiten de eigen kolom worden zaken in de uitvoering van de leerlijn afgestemd, doelen geëvalueerd en didactische aanpassingen besproken. Dit vindt plaats binnen het eigen vak, alsmede intercollegiaal met aanverwante vakken. Hierdoor kunnen hiaten worden gesignaleerd en opgepakt ten behoeve van een zo optimaal mogelijke doorstroom van de leerlingen. Terugkoppeling van de leeropbrengsten vormt daarbij tevens een onderdeel van de gesprekken tussen de vakspecialisten onderling, alsmede met de schoolleiding. Daarnaast wordt het personeel gestimuleerd collega’s van andere scholen te consulteren en deel te nemen aan vakinhoudelijke scholingen, opdat men op de hoogte blijft van de laatste vakinhoudelijke en –didactische ontwikkelingen en deze kan toepassen in de eigen dagelijkse praktijk.

4. Schoolklimaat

4.1 Veiligheidsbeleid en –monitoring

In de verwezenlijking van onze onderwijsambities stellen wij een veilige leer- en leefomgeving als uitgangspunt. Het gaat hierbij om zowel fysieke als ook sociaal-emotionele veiligheid. Hierin kunnen leerlingen en personeel op een positieve manier met elkaar werken en leren. In deze omgeving ervaren zij dat ze deel uitmaken van een gemeenschap met duidelijke gemeenschappelijke waarden, waarop het onderwijs en de omgang met elkaar zijn gebaseerd. Zowel leerlingen als ook personeel dragen dan ook samen verantwoordelijkheid voor deze leer- en leefgemeenschap en ontwikkelen waar nodig de benodigde attitude en vaardigheden.

De genoemde gemeenschappelijke waarden zijn: respect, verantwoordelijkheid en ontwikkeling. Respect staat hierbij voor het wederzijds respect als mens, acceptatie van de eigen personen alsmede anderen, als ook respect voor eigen en andermans eigendommen. Verantwoordelijkheid houdt in dat iedereen voor zijn gedrag en het naleven van afspraken verantwoordelijk is en tevens anderen aanspreekt wanneer zij ongewenst gedrag vertonen of afspraken niet nakomen. Ook de waarde ‘ontwikkeling’ kent twee kanten. Enerzijds gaat het erom dat iedereen op het Sophianum toekomstgericht het beste uit zichzelf wil halen, anderzijds om het stimuleren van elkaar om de beste prestatie te kunnen leveren.

Om dit te kunnen realiseren is er in elke kolom een gemeenschappelijk pedagogische-didactische aanpak die eenduidig wordt gehandhaafd. Tevens zijn er schoolbrede afspraken, reglementen en protocollen met betrekking tot gewenst en grensoverschrijdend gedrag alsmede bijzondere situaties. Daarnaast wordt het personeel geschoold en wordt er gebruik gemaakt van ondersteuning voor sociaal emotionele ontwikkeling.

In de organisatie van het veiligheidselement spelen interne en externe betrokkenen een rol. Hierbij gaat het om preventiemedewerkers, ARBO-contactpersonen, vertrouwenspersonen en andere medewerkers binnen de ondersteuningscoördinatie en –uitvoering. Met betrekking tot de interne communicatie zijn de medezeggenschapsraad, ouderraad, leerlingenraad, gender and sexuality alliance (GSA), ondersteuningsteam en preventieteam samenwerkende partners. Voorbeelden van externe partners zijn onder andere schoolmaatschappelijk werk, het Samenwerkingsverband Maastricht en omgeving, Team Jeugd, de schoolarts, de schoolagent, leerplicht, de gemeenten Gulpen-Wittem en Vaals, Bureau Halt en GGZ.

Monitoring van de veiligheid geschiedt op meerdere wijzen. Zo vindt er registratie plaats van incidenten en verzuim, aan de hand waarvan acties worden ondernomen. Tevens wordt er jaarlijks een brand-/ontruimingsoefening gehouden die door het team bedrijfshulpverlening (BHV) wordt geëvalueerd met de betrokken eerstehulpdiensten. Betreffende afspraken omtrent het pedagogische klimaat in de kolom gaan de leden en teamleider met elkaar in gesprek over aanvullende waarden en normen en bijbehorende leerlingbegeleiding. Deze afspraken komen terug in de teamjaarplannen van elke kolom. Om de beleving van veiligheid te toetsen bij de leerlingen, vinden er gesprekken plaats in de leerlingpanels van elke kolom en wordt er jaarlijks een meting gehouden door middel van de vragenlijst in de leerlingentevredenheidsenquête omtrent sociale veiligheidsbeleving.

Het Sophianum streeft de certificering ‘Veilige school’ na. Hiermee toont de school aan dat er een adequate, systematische en integrale aanpak is betreffende de veiligheid op school. Zo dient er een veiligheidsanalyse te worden ontwikkeld met effectieve strategieën om de veiligheid te verbeteren en is er een veiligheidsplan. In de implementatiefase wordt het plan in de praktijk uitgevoerd en door alle betrokkenen nageleefd. Ook is de samenwerking met externe partners vastgelegd en uitgelegd. In de monitoring wordt de veiligheid gemeten en

geëvalueerd. Hierna worden binnen school acties uitgevoerd om de behaalde resultaten te borgen of verbeteren en deze een plaats te geven in de beleids- en overlegstructuur.

De locatiedirecteur is de eindverantwoordelijke als zijnde veiligheidscoördinator voor de evaluatie en herziening van het schoolveiligheidsbeleid.

N.B.: Voor meer informatie: zie het jaarlijkse Schoolveiligheidsbeleid.

4.2 Ondersteuningsprofiel

De leerlingenondersteuning binnen Sophianum is gebaseerd op de uitgangspunten van passend onderwijs en het handelingsgericht werken.

Sinds 1 augustus 2014 hebben alle schoolbesturen een ondersteuningsplicht, waarbij zij iedere leerling die extra ondersteuning nodig heeft een passende onderwijsplek moeten bieden. Ouders kennen hierbij het recht van schoolkeuze. Ook het Sophianum heeft als school binnen het regulier voortgezet onderwijs de taak een passende onderwijsplek voor deze leerling aan te bieden. Om de ondersteuningsplicht te kunnen waarmaken de leerlingen een passend aanbod te kunnen bieden, werken wij samen binnen het samenwerkings-verband *Maastricht VO en omgeving*. In het gezamenlijke ondersteuningsplan is vastgelegd welke basisondersteuning er geboden kan worden en hoe indien nodig de extra ondersteuning is georganiseerd en hoe de gelden worden besteed. De basisondersteuning richt zich naar het *Referentiekader passend onderwijs,* zoals overeengekomen door vertegenwoordigers van schoolbesturen, de PO-Raad, de VO-raad en de MBO-raad. Voorbeelden van deze basisondersteuning zijn: lesgeven aan leerlingen met een lagere of juist hogere intelligentie dan gemiddeld en de ondersteuning van leerlingen met dyslexie en/of dyscalculie. Om de uitwerking van passend onderwijs te begeleiden, wordt elke school binnen het samenwerkingsverband een Begeleider Passend Onderwijs (BPO'er) vanuit het voortgezet speciaal onderwijs (VSO) toegewezen. Deze maakt deel uit van het ondersteuningsteam (O-team klein & groot).

Passend onderwijs kijkt vooral naar de mogelijkheden van leerlingen en wat er nodig is om het onderwijs te geven dat daarbij past. Onderwijs op maat is nodig om elke leerling tot zijn recht te laten komen.

Om ons onderwijs en leerlingbegeleiding daarop af te stemmen, wordt er binnen onze organisatie handelingsgericht gewerkt. Zo kan een aanbod worden gerealiseerd, dat zoveel mogelijk is afgestemd op de onderwijsbehoeften van alle leerlingen. Sommige leerlingen hebben daarbij extra begeleiding nodig omdat zij zich anders, langzamer of juist sneller ontwikkelen. Het aanbrengen van samenhang tussen mensen, processen en (leer)resultaten is de insteek om volgens de onderstaande uitgangspunten te werken.

- De onderwijsbehoeften van leerlingen staan centraal. Wat heeft een leerling nodig? Wat zijn zijn ontwikkelingsmogelijkheden? Hoe stemmen we onze aanpak hierop af?
- De werkwijze bij handelingsgericht werken is systematisch, in stappen en transparant. Het gaat om goed signaleren, analyseren, adviseren, uitvoeren en evalueren.
- De leraar doet ertoe, omdat hij het verschil voor de leerling kan maken. Zowel in de signalering als ook in de uitvoering.
- De nadruk leggen op positieve aspecten, waarbij de ontwikkelingsmogelijkheden vooropgesteld worden in plaats van de problematiek.
- Het belang van constructieve samenwerking tussen de onderwijsprofessionals en ervaringsdeskundigen om betrokkenheid van personeel, leerling en ouders in het proces te vergroten.

- Het handelen op een doelgerichte manier, waarbij haalbare en toetsbare doelen worden geformuleerd en geëvalueerd.

Binnen de leerlingondersteuning wordt door middel van de structuur van Professionele Momenten (PM) hier methodisch vorm aan gegeven. Het doel hierbij is om vanuit de hulpvraag te komen naar een arrangement van handelings- en oplossingsgerichte interventies. Deze doelen en interventies worden daarbij integraal in plaats van lineair verbonden.

Hierbij wordt de onderstaande cyclus doorlopen:

1. het verzamelen van informatie;
2. het op basis van de informatie erkennen en benoemen van de behoefte van de leerling;
3. het bepalen van SMART geformuleerde doelen voor alle betrokkenen;
4. het bepalen van passende interventies waarbij duidelijk verantwoordelijkheden en eigenaarschap worden afgesproken en vastgelegd;
5. het uitvoeren van de vastgelegde interventies;
6. het evalueren van de uitgevoerde activiteiten en indien nodig bijstellen hiervan.

De PM-structuur bestaat uit 6 fases.

- Fase 0 start bij de overdracht vanuit het primair onderwijs naar de aannamecommissie en indien nodig met expertise vanuit het ondersteuningsteam.
- In fase 1 en 2 wordt er op leraar en coach-/mentorniveau gekeken welke ondersteuning er voor de betreffende leerling nodig is. In principe vindt deze binnen school plaats. Indien nodig of gewenst kan een binnen elke kolom aanwezige ondersteuningsspecialist worden geraadpleegd. Deze ondersteuning valt binnen de grenzen van de basisondersteuning.
- Fase 3 kent extra ondersteuning binnen en buiten school, met onder andere het ondersteuningsteam en externe professionals.
- In fase 4 is er sprake van extra ondersteuning buiten school, met inbreng van het ondersteuningsteam en externe professionals.
- Tot slot is fase 5 bedoeld voor leerlingen behoefte aan ondersteuning buiten school en is met name gericht op plaatsing in het speciaal onderwijs.

Van elk PM wordt er verslag gelegd in het leerlingdossier in het digitale leerlingvolgsysteem. Hierbij wordt er gebruik gemaakt van schoolbrede PM-formulieren. Zij worden ingevuld om een helder beeld van de ondersteuning en de daarmee samenhangende problematiek te krijgen. Het formulier ‘loopt met de ondersteuningsroute mee’ vanaf het moment dat de leerling in de klas/groep niet meer voldoende geholpen kan worden door de inzet van de docent of mentor/coach zelf. Per stap wordt zo bijgehouden welke interventies al zijn gepleegd en welke hulpvraag er is voor de volgende betrokkene in het proces. Hierdoor worden niet steeds dezelfde acties uitgevoerd en is er een cyclische benadering met evaluatie en bijstelling.

Bovengenoemde PM-formulieren vormen ook de basis voor de leerlingbesprekingen die periodiek in de kolommen plaatsvinden. De hulpvraag van de coach/mentor ten aanzien van het functioneren van de leerling staat hierin centraal. Dit functioneren kan betrekking hebben op de cognitieve ontwikkeling, sfeer en communicatie in de groep, sociaal-emotionele ontwikkeling, eigenaarschap en extra begeleiding. Verslaglegging van de afspraken vindt plaats in het digitale leerlingdossier.

Voor leerlingen met een handelingsplan of ontwikkelingsperspectief worden minimaal twee keer per jaar de gestelde doelen door de coach/mentor en BPO’er met leerling en ouders

geëvalueerd. Dit gebeurt tijdens een zogenaamd Ronder Tafel Overleg. Hierbij worden actiepunten afgesproken die door de leraren en/of coach/mentor direct in de praktijk kunnen worden toegepast.

Tevens vinden er meermaals per maand overleggen plaats tussen de leden van het O-team klein en tweemaandelijks tussen de leden van het O-team groot.

Te allen tijde is communicatie met ouders een belangrijk aandachtspunt. Wij zijn ervan overtuigd dat een goede communicatie tussen school en ouders het sociaal en emotioneel functioneren, de werkhouding en de schoolprestaties van leerlingen stimuleert. In deze samenwerking heeft eenieder vanuit zijn eigen rol en deskundigheid een wezenlijke bijdrage.

Het complete ondersteuningsplan wordt door het ondersteuningsteam en samenwerkingsverband jaarlijks geëvalueerd en bijgesteld waar nodig.

N.B.: Voor meer informatie: zie het jaarlijkse ondersteuningsplan.

4.3 Anti-pestbeleid

Sociaal-emotioneel welbevinden van haar leerlingen heeft het Sophianum hoog in het vaandel staan. Echter is pesten een maatschappelijk problematiek waar onze leerlingen helaas niet aan ontkomen. Onder het motto voorkomen is beter dan genezen zijn in het anti-pest protocol preventieve stappen plannen opgenomen gericht op het welzijn van het individu en op de groepscohesie, die bijdragen aan een positief schoolbreed leefklimaat. Het opstellen van een anti-pestcontract draagt idealiter bij aan een goede verstandhouding tussen leerlingen in een groep.

Het Sophianum werkt aan het voorkomen en aanpakken van pesten op 5 niveaus:

1. Leren omgaan met conflicten in de groep
2. Bemiddeling door mentor/coach of teamleider
3. Aanpak en opvang door schoolleiding en leerlingbegeleiding
4. Oplossing via vertrouwenspersoon en klachtencommissie
5. Aanpak in samenwerking met jeugdagent, Bureau Halt en justitie

Het is van belang bij alle niveaus ouders te betrekken. Deze niveaus worden verder toegelicht in het protocol. In het geval dat een pestincident zich voordoet, geeft het protocol handzame handvatten en een handelingsplan dat ingezet wordt om vooral gepeste, maar ook pester te helpen.

Op school is een anti-pestcoördinator aangesteld om toezicht te houden op de coördinatie, naleving en evaluatie van het protocol, mentoren/coaches te ondersteunen en bewustwording bij personeel en leerlingen te stimuleren. De anti-pestcoördinator is onderdeel van het groter geheel van de ondersteuningsstructuur binnen de school. Vandaar dat een mentor/coach, die de eerst verantwoordelijke is om een pestincident te behandelen, gebruik kan maken van de inzet van ondersteuning, zoals de vertrouwenspersoon, ondersteuningscoördinator en/of schoolmaatschappelijk werk.

N.B.: Voor meer informatie: zie het document 'Draaiboek anti-pesten – protocol'.

4.4 Leerlingdossiervorming

Op het Sophianum schenken wij aandacht aan het welzijn en talent van iedere leerling. We willen rekening houden met zijn competenties en streven naar het optimaliseren van zijn maatschappelijke mogelijkheden. Dit realiseren wij door van en met elkaar te leren, te werken in teams, een professionele cultuur en een structureel kwaliteitsbeleid.
Om dit mogelijk te maken is zicht op ontwikkeling en begeleiding nodig, waarbij systematisch informatie wordt verzameld over de kennis en vaardigheden van de leerling en waarbij deze wordt vergeleken met de verwachte ontwikkeling. Hierdoor wordt het mogelijk om het onderwijs af te stemmen op de behoefte van de leerling en kan er extra ondersteuning worden geboden. Een actueel leerlingdossier, dat de juiste informatie bevat, is daarbij een belangrijke ondersteuningsbron.

Het beleid omtrent leerlingdossiervorming bestaat uit een schoolbreed kader, dat als minimumrichtlijn geldt. In de basis is er ten slotte geen verschil in uitvoering tussen de vier kolommen. Wel kunnen kolommen nog aanvullende aspecten opnemen. Het succes van de implementatie van het beleid hangt af van elke afzonderlijke bijdrage (vakdocent, mentor/coach, teamleider en ondersteuningsteam) van alle betrokkenen en de bereidheid om elkaar hierbij aan te spreken en te ondersteunen, opdat er een gezamenlijk optimaal resultaat voor de leerling kan worden bereikt. Vandaar dat wordt beschreven welke rollen en taken de betrokkene dient te vervullen, welke acties en hoe zij dienen te worden vermeld in het leerlingdossier, inclusief de koppeling aan de PM-structuur.

De inhoud van het beleidskader wordt minimaal eens per jaar door de schoolleiding, tezamen met leden van het ondersteuningsteam geëvalueerd om eventuele aanpassingen door te voeren, welke dan weer naar alle betrokkenen worden gecommuniceerd.

N.B.: Voor meer informatie: zie het document 'Beleidsdocument leerlingdossiervorming'.

5. Organisatie

5.1 Professionalisering

Het Sophianum werkt toe naar een lerend instituut waarin elk personeelslid wordt gestimuleerd om zich blijvend te ontwikkelen.

5.1.1 Visie op professionalisering van leraren

Leraren zijn primair zelf verantwoordelijk voor hun verdere professionalisering. Zij moeten in de gelegenheid worden gesteld om zich te ontwikkelen zodat hun expertise benut kan worden ten gunste van onderwijskwaliteit.

Voor de beginnende leraar is goede coaching en begeleiding essentieel. Maar ook de meer ervaren leraar zal door de leidinggevenden in de gelegenheid worden gesteld om zich te ontwikkelen en te professionaliseren, om blijvend te voldoen aan de bekwaamheidseisen en ook in het kader van de persoonlijke professionele ontwikkeling.

In samenspraak tussen leidinggevende en leraar maakt de leraar gebruik van de aanwezige scholingsruimte, die hem de ruimte biedt eigen keuze(s) aan te geven en toe te lichten.

De in de van toepassing zijnde CAO en de in het taakbeleid afgesproken ruimte en middelen voor scholing zullen wederzijds worden gerespecteerd. De leraar moet voldoende tijd en ruimte krijgen voor professionalisering waarbij dit zo min mogelijk mag leiden tot het verminderen van andere werkzaamheden.

Leidinggevenden dragen er zorg voor dat leraren betrokken worden bij de invulling van studiedagen.

Ook het ontstaan van een leercultuur – een cultuur waarin iedereen in de school met en van elkaar leert en samen werkt aan onderwijsverbetering – is van belang. Nadrukkelijk wordt hierbij steeds de verbinding gezocht tussen de personeelsontwikkeling en onderwijsinhoudelijke ambities van de school.

Vanuit het wettelijk vastgestelde professioneel statuut vindt concretisering van bovenstaande uitgangspunten per kolom plaats. Dit statuut zal jaarlijks geëvalueerd worden, en waar nodig in overleg met de directie worden bijgesteld.

N.B.: Voor meer informatie: zie het document 'Professioneel Statuut V.O. Sophianum'.

5.1.2 Visie professionalisering niet onderwijzend personeel

Naast de schoolbreed ingezette scholing rondom het versterken van de aanspreek- en aanmoedigingscultuur zijn er binnen het onderwijs ondersteunend personeel (OOP) diverse scholingen, veelal individueel gericht.

Alle scholing is erop gericht de betreffende collega sterker te positioneren in zijn rol. De effecten en opbrengsten van de diverse scholingen bij de individuele medewerkers zijn een vast bespreekpunt in de gesprekkencyclus. Op die plek wordt ook samen met leidinggevende bekeken op welk gebied er verdieping, verbreding en wellicht via een specifieke opleiding (om)scholing gewenst is. Met het oog op verdere krimp is het meer flexibel inzetten van personeelsleden binnen het totale OOP een aandachtspunt.

5.1.3 Scholingsplan

Het scholingsplan wordt jaarlijks vastgesteld naar de behoefte die heerst ten aanzien van de ontwikkeling van het personeel, het onderwijs in de kolommen en de schoolvisie.

Het plan bestaat enerzijds uit een door het bevoegd gezag vastgesteld programma in de vorm van schoolbrede studiemiddagen en –dagen en anderzijds uit door individuele personeelsleden zelfgekozen scholing. Laatstgenoemde wordt conform het professioneel statuut en de CAO in overleg met (direct-) leidinggevenden besproken en vastgesteld.

5.1.4 Gesprekscyclus en dossiervorming

Het Sophianum hanteert het *Beleidskader gesprekkencyclus 2015* van Stichting LVO. Door de gesprekkencyclus wordt gestuurd op resultaat en wordt ontwikkeling van het personeel gestimuleerd. De cyclus biedt zowel de organisatie als ook de medewerker zelf duidelijkheid over het gewenste gedrag, gewenste en geleverde prestaties en ambities dan wel ontwikkelingsmogelijkheden van de medewerkers. Het is een middel om het functioneren van de medewerkers te monitoren, waar nodig bij te sturen en te komen tot gezamenlijke afspraken ten aanzien van de ontwikkeling. Ook draagt het bij aan de creatie van een werkomgeving, waarbij medewerkers de ruimte krijgen om zich te ontplooien.

De gesprekkencyclus heeft een looptijd van drie jaar. In het eerste jaar vindt er een planningsgesprek plaats, gevolgd door een voortgangsgesprek in het tweede en een beoordelingsgesprek in het derde jaar. De gesprekken in de eerste twee jaren worden ook wel jaargesprekken genoemd. Het betreft tweezijdige gesprekken waarin medewerker en leidinggevende gespreksonderwerpen kunnen aandragen. Hierbij worden resultaatafspraken gemaakt die zijn afgeleid van de school- en kolomdoelstellingen en functieomschrijvingen. Tijdens het beoordelingsgesprek spreekt de leidinggevende zijn oordeel uit over het functioneren van de medewerker en de realisatie van de eerder gemaakte afspraken. De afspraken van deze drie gesprekken worden in het (digitale) personeels- en bekwaamheidsdossier vastgelegd.

Binnen de samenwerkingsregio’s worden ijksessies ten aanzien van de wijze van beoordeling belegd. Hiermee worden beoordelingsstandaarden op elkaar afgestemd waardoor een faire en transparante beoordeling voor de medewerker kan worden gerealiseerd.

Het beleidskader wordt jaarlijks geëvalueerd tijdens overleggen tussen het College van Bestuur van Stichting LVO en de P-GMR. De uitvoering ervan op school wordt geëvalueerd door de schoolleiding en eigen (P)MR.

N.B.: Voor meer informatie: zie het document ‘Beleidskader gesprekkencyclus 2015’.

5.1.5 Invloed van leerlingen op het personeelsbeleid

Leerlingen zijn vertegenwoordigd in de (G-)MR waar personeelsbeleid gespreksonderwerp is.

In het *Beleidskader gesprekkencyclus 2015* is vastgelegd dat in de driejarige cyclus een 360 graden feedback plaatsvindt waarbij de evaluatie van leerlingen over het functioneren van de leraar is opgenomen.

Leerlingen oefenen via een vertegenwoordiging in een, per kolom samengesteld, leerlingenpanel invloed uit op de onderwijsontwikkelingen binnen de kolom. Hiermee zijn zij

indirect betrokken bij het personeelsbeleid, dat voortvloeit uit de kolomspecifieke en schoolbrede speerpunten. Een leerlingenpanel voert periodiek een gesprek met een vertegenwoordiging van de kolom.

5.1.6 Evenredige vertegenwoordiging van vrouwen in de schoolleiding

Binnen het Sophianum wordt, conform artikel 32d van de Wet op het Voortgezet Onderwijs, gestreefd naar een evenredige vertegenwoordiging van vrouwen in de schoolleiding. Dit houdt in dat ernaar gestreefd wordt het percentage vrouwen in de schoolleiding minimaal gelijk te laten zijn aan het percentage vrouwelijke medewerkers. Daarnaast wordt ook gestreefd om tot een evenredige vertegenwoordiging van vrouwen in staffuncties te komen.

Bij een vacature in de schoolleiding wordt in eerste instantie gezocht naar een persoon met de gevraagde competenties en kwaliteiten, waarbij een uitgangspunt is dat leden van de schoolleiding elkaar moeten aanvullen en versterken. Tijdens de procedure zal expliciet aandacht zijn voor een evenredige vertegenwoordiging en is het streven erop gericht een vrouw te benoemen.

Verder wordt er gehandeld naar het (aanvullende) beleid van en onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag: Stichting LVO. Hierin dienen streefcijfers en realisatietermijnen te zijn opgenomen.

5.2 Uitwerking matrixorganisatie

Het Sophianum is tot op heden van oudsher georganiseerd volgens een klassiek hiërarchisch model met voor leidinggevenden, in de meeste gevallen, een integrale verantwoordelijkheid. Daar staat tegenover dat de school onderwijskundig is georganiseerd rondom onderwijskolommen volgens het “schools in school” principe waarbij de kolommen een grote mate van eigen verantwoordelijkheid dragen in de vormgeving en uitvoering van het onderwijsproces.

Bovenstaand uitgangspunt conflicteert met het huidige hiërarchisch organisatiemodel. Het model werkt verstarrend, remt de inventiviteit van medewerkers en stagneert de innovatie. Er zijn te weinig mogelijkheden voor leraren met specifieke taken en kwaliteiten om zich te ontplooien. Alle ideeën of creatieve ingevingen worden via de hiërarchische weg geïmplementeerd.

Om op basis van inhoud en deskundigheid in plaats van hiërarchie te komen tot een efficiënte en effectieve organisatie is het de ambitie om binnen vijf jaar een matrixorganisatie volgens het spinnenwebmodel te hebben gerealiseerd.

In dit model staat de kern, ***“Al is het maar voor één kind”***, van onze school centraal. Daaromheen vormen zich verbindingspunten van zaken die noodzakelijk zijn om het doel van ons handelen te realiseren. Daarbuiten is de cirkel met de wijze waarop we de processen vormgeven en organiseren.

In de verbindingspunten werken collega’s samen op basis van hun specifieke kwaliteiten, talenten en competenties. Als er overeenstemming is over de inhoud wordt de te realiseren structuur besproken en hierna geïmplementeerd. Op deze wijze geven we daadwerkelijk vorm aan het gespreid beleggen van de verantwoordelijkheden in de organisatie. Dit vereist een andere manier van denken van iedereen binnen de organisatie. We geloven dat deze manier van werken de betrokkenheid en het eigenaarschap van eenieder zal bevorderen.

5.3 Omgang met sponsorgelden

Om een zorgvuldige omgang met sponsorgelden te waarborgen, volgt het Sophianum de richtlijnen, zoals opgesteld in het convenant *"Scholen voor primair en voortgezet onderwijs en sponsoring"* die tot nader order van kracht blijft. Bij een specifieke sponsorovereenkomst wordt deze vooraf getoetst aan de kaders binnen het convenant en maakt de schoolleiding in samenspraak met de medezeggenschapsraad een eigen afweging ten aanzien van de maatschappelijke betrokkenheid van de sponsor, het gesponsorde bedrag en de verlangde tegenprestatie. Indien er sprake is van sponsoring zal de school transparant zijn en ouders hierover informeren.

Indien er sprake is van een geschil tussen de medezeggenschapsraad en het bevoegd gezag, kan dit worden voorgelegd aan de landelijke commissie voor geschillen (conform de Wet Medezeggenschap op Scholen) en in hoogste instantie aan de Ondernemingskamer. Individuele ouders en individuele personeelsleden kunnen met klachten over sponsoring terecht bij de klachtencommissie van het Sophianum ofwel Stichting LVO.

5.4 Kwaliteitszorg en innovatie

5.4.1 Kwaliteitszorg Stichting LVO

Voor de scholen die onder het bevoegd gezag van Stichting LVO vallen is kwaliteitszorg bovenschools geregeld via de beleidsmonitor. De beleidsmonitor kent drie aandachtsgebieden: uitstekend onderwijs, goed werkgever- en werknemerschap en gezonde financiën. Op alle drie terreinen zijn doelstellingen en prestatie-indicatoren vastgesteld.

In de afgelopen jaren is er op basis van deze beleidsmonitor vooral gewerkt vanuit stichtingsbrede ambities c.q. doelstellingen. Deze beleidsmonitor wordt voortdurend verbeterd en bijgesteld en zal vanaf 2019-2020 kwaliteitsmonitor genoemd worden. Er is in de afgelopen periode veel tijd geïnvesteerd in het opzetten van het kwaliteitszorgsysteem, instrumenten en data. Hiermee kon het Sophianum transparant verantwoording afleggen en op resultaten aangesproken worden. De interne controle op processen en data is daarmee afgelopen jaren versterkt.

In de komende jaren streeft Stichting LVO na om de focus te verleggen naar de basiskwaliteit en meer uit te gaan van het bijbehorende waarderingskader van de Inspectie van het Onderwijs en het sectorakkoord.

5.4.2 Kwaliteitszorg Sophianum

Onder kwaliteitszorg verstaat de school vooral het beleidsmatig en gestructureerd plannen van de beoogde resultaten en effecten, het zorgvuldig uitvoeren van de plannen om dat te bereiken en het voortdurend monitoren van de resultaten en het bijstellen van het beleid aan de hand van de daadwerkelijke resultaten en effecten. Hiermee wordt de planmatige PDCA-cyclus (plan-do-check-act) voltooid.

De "harde" kant die we analyseren aan de hand van het systeem, de data en de processen die we bedenken, is relevant om te kunnen sturen op processen in onze school. Het inzicht in cijfers en feiten vanuit beleid, de kwaliteitsmonitor en de *early warnings* in de kwartaalrapportages aan het bestuur van Stichting LVO, hebben geleid tot nieuwe inzichten en mogelijkheden om eerder en gerichter bij te sturen.

Het Sophianum is van mening dat kwaliteit van onderwijs voor een groot deel wordt bepaald door de interactie tussen leraar en leerling en niet enkel gaat over data en procedures. We zien het als een wederkerig proces. De pedagogisch en didactische vaardigheden van de leraar vinden we belangrijk. Deze interactie is de basis van het leer- en onwikkelproces van onze leerlingen als ook onze leraren. De basale vraag, die ten grondslag ligt aan ons systeem van kwaliteitszorg voor wat betreft het onderwijsproces en de leerresultaten, is, hoe wij onze leerlingen goed onderwijs kunnen bieden zodat zij ook actief en voldoende leren.

De resultaten zijn de afgelopen jaren zichtbaarder geworden onder meer door het gebruik van Vensters voor Verantwoording, waarin alle cijfers rond kwaliteit in één systeem geregistreerd worden. Ook het Microsoft Power BI-model wordt gebruikt om data te visualiseren op stichtingsbreed niveau. Dit geeft de schoolleiding per locatie visuele informatie over alle data die binnen kwaliteitszorg gegenereerd worden. Het bestuur van Stichting LVO kan daarbij ook scholen onderling vergelijken.

In de lopende schooljaren van dit schoolplan stelt de coördinator kwaliteitszorg van het Sophianum jaarlijks een plan van aanpak kwaliteitszorg op, waarin taken en verantwoordelijkheden in cyclische kwaliteitszorg (volledige uitvoering van de PDCA) expliciet benoemd worden en gemaakte afspraken en ambities nageleefd kunnen worden. In dit plan van aanpak omtrent kwaliteitszorg wordt tevens een kwaliteitskalender opgenomen.

Voor een goede onderwijskwaliteit op het Sophianum zullen de onderwijsresultaten de komende jaren een belangrijke pijler worden van de kwaliteitszorg.

Centraal staan hierbij:
- de leerlingveiligheid;
- de leskwaliteit;
- het leereffect van en op de leerlingen.

5.4.3 Doelstellingen en maatregelen

Voor het beoordelen van de kwaliteit wordt gebruik gemaakt van het door de Inspectie van het Onderwijs opgestelde onderzoekskader VO met daarin de geformuleerde kwaliteitsgebieden en standaarden op het gebied van het onderwijsproces, het schoolklimaat, de onderwijsresultaten, de kwaliteitszorg en ambitie en financieel beheer.

Het doel voor de komende vier jaar is om iedereen binnen school zich bewust te laten worden van het kwaliteitsdenken en de uitvoering van de kwaliteitszorg. Een andere positionering en mindset is hiervoor nodig. In 2019 is reeds een start gemaakt met de visie dat kwaliteitszorg van iedereen binnen het Sophianum is.

Professionele aanspreekcultuur

Door meer samenhang te brengen en de PDCA-cyclus tot op operationeel niveau te laten “landen”, wil het Sophianum over vier jaar een professionele aanspreekcultuur bereiken waarin, daar waar resultaten achterblijven of afspraken niet worden nagekomen, het mogelijk is om elkaar op een waardige manier aan te spreken.

De basis op orde

Naast de doorontwikkeling van de onderwijsconcepten in de kolommen en het professionaliseren van personeel, zal er meer expliciet aandacht geschonken worden aan het nastreven van de basiskwaliteit. Hierbij moet minimaal een voldoende op 3 van de 4 indicatoren worden behaald.

Deze indicatoren zijn:

- onderbouwpositie ten opzichte van het primair onderwijs
- onderbouwsnelheid
- bovenbouwsucces per kolom
- gemiddeld examencijfer per kolom

Didactisch handelen verbeteren

Het herpositioneren van kwaliteitszorg gebeurt op verschillende wijzen. Op de eerste plaats worden alle medewerkers structureel geïnformeerd over relevante data van kwaliteit die deel uitmaken van de beleids- en kwaliteitsmonitor. Daarnaast zal zowel in het overleg met de vakleraren in de kolom als ook in de ontwikkelgesprekken met individuele medewerkers, het bepalen en het meten van de kwaliteit van het eigen werk een vast onderdeel worden. Ook lesobservaties zullen hierbij een rol spelen. Bij de lesobservaties wordt er gewerkt met het DOT/BOOT-systeem. Dit is een handig instrument om op een gestructureerde en efficiënte manier lesobservaties uit te voeren. De indicatoren in de DOT komen overeen met de indicatoren van het waarderingskader van de inspectie. De BOOT is het bijbehorende beoordelings- en ontwikkelingstool.

Ontwikkeling van leerlingen zichtbaar maken en volgen

In schooljaar 2018-2019 is men binnen het de kolom vmbo MiX gestart met het verbeteren van het bewaken van het ontwikkelingsproces en de begeleiding van de ontwikkeling van de leerlingen. De verbetering die ingevoerd is, is dat onderwijzend personeel en andere betrokkenen zoals de ondersteuningsspecialist, de ondersteuningscoördinator en decaan, notities maken van gesprekken met leerlingen en/of ouders. Tevens heeft er een scholing plaatsgevonden met betrekking tot het SMART formuleren van afspraken met leerlingen en ouders en hoe deze vastgelegd dienen te worden in het leerlingadministratiesysteem (LAS). Vanaf het schooljaar 2019-2020 wordt deze werkwijze ook in de ook in alle andere kolommen doorgevoerd. De ondersteuningscoördinator en teamleiders checken, bewaken en evalueren de voortgang.

Ononderbroken ontwikkeling van leerlingen bewaken en borgen

Tevens is er nieuw beleid ten aanzien van bevordering en determinatie ingevoerd. Daaruit voortkomend is er een plaatsingscommissie opgericht die bewaakt of de juiste procedures gevolgd worden en de benodigde documentatie in het LAS aanwezig, alvorens leerlingen overstappen c.q. instromen. In schooljaar 2019-2020 worden ook de andere teams (mavo XL, havo en vwo) geschoold om het zicht op ontwikkeling en begeleiding van leerlingen te verbeteren.

Het Sophianum wil garant staan voor een goede kwaliteitszorg. We zullen systematisch aandacht hebben voor het evalueren van de leerresultaten van de leerlingen gedurende hun hele schoolloopbaan. We doen dit in de kolom, onder meer tijdens leerling- en cijferbesprekingen. De vorderingen van leerlingen worden permanent en systematisch gevolgd en vastgelegd in het digitale leerlingvolgsysteem. In dit systeem registreren we alle relevante gegevens van de leerlingen: verslagen van oudergesprekken, absenties, toets gegevens, onderzoeksresultaten, handelingsplannen, gespreksverslagen en onderwijs-kundige rapporten. Het systeem zorgt ervoor dat het handelen binnen de kolom steeds gericht kan zijn op het actuele niveau van de individuele leerling. Hierdoor kunnen we gerichtere ondersteuning bieden. Ook vormt het een bron van informatie over de kwaliteit van het onderwijs op schoolniveau, omdat het systeem eveneens data bevat waaruit managementinformatie te genereren is. Het volgen van de ontwikkeling van de leerling op school, en het vastleggen en analyseren van de resultaten is een voorname taak van de mentor/coach.

Kwaliteitsbewustzijn en –cultuur vergroten

Daarnaast worden teamleiders en stafleden meer betrokken bij kwaliteitszorg. Hierbij worden ze ondersteund door de staffunctionaris kwaliteitszorg die signaleert en data analyseert en beleidsmatig adviseert. Teamleiders en kolomleden kunnen op termijn zelf cijfers /data verklaren, zo ook per vak. Door op het niveau van teamleiders en kolommen, tijdiger analyses te maken van onder andere onderwijsresultaten, zullen er binnen de teams meer resultaatafspraken gemaakt worden die terug te vinden zijn in jaarplannen en de evaluaties daarop. De kerngedachte is dat meer mensen hierdoor eigenaar worden en zich ook voelen. Zo worden de schooljaarplannen per kolom te gekoppeld aan de signaleringsrapportages die ieder kwartaal opgeleverd worden aan de Stichting LVO.

In het cyclische kwaliteitssysteem zal, naast de data en processen, er meer aandacht zijn voor de ‘zachte’ kant en staat de bewustwording hierin centraal. Het bewustzijn van de eigen invloed van alle medewerkers op de kwaliteit van onderwijs zal daarmee vergroot worden. Onderwijskwaliteit is immers mensenwerk. De kwaliteit valt of staat met de kennis, inzet en aanpak van onderwijzend personeel, ondersteuners en leidinggevenden. Om dit in kaart te brengen zullen er minimaal jaarlijks reviews plaatsvinden, waarbij intern (al dan niet ondersteund door externen) de onderwijskwaliteit onder de loep wordt genomen door middel van lesbezoeken en gesprekken met leraren, leerlingen, ouders en de schoolleiding.

Dit schoolplan geeft het langetermijnbeleid weer en krijgt voor elk schooljaar een vertaling in een jaarplan per onderwijskolom met concrete acties en meetbare doelstellingen/ambities. Via het verstrekken van data, het voeren van ontwikkelgesprekken met medewerkers en de gesprekken met vakleraren in de kolom, MR en leerlingenpanels wordt de kwaliteit van het onderwijs en ieders individuele verantwoordelijkheid daarvoor besproken en gemonitord.

De relevante data die als prestatie-indicatoren worden gebruikt om effecten te meten, vinden we terug in onder andere:

- het onderwijsresultatenoverzicht Inspectie van onderwijs,
- in Scholen op de kaart (Vensters voor Verantwoording),
- rapportages van Kwaliteitsscholen,
- het leerlingadministratiesysteem en via BRON van de Dienst Uitvoering Onderwijs
- het Internet Schooldossier
- interne en externe onderzoeksrapporten
- Foleta/Afas en financiële resultatenrekeningen
- tevredenheidsonderzoeken onder leerlingen, ouders en medewerkers
- panelgesprekken met leerlingen en ouders
- teamjaarplannen
- managementrapportages

We willen dat de kwaliteit van onderwijs levend blijft. Dat alle medewerkers kritische vragen blijven stellen, zien wat er goed is en wat beter kan en hierop effectieve acties ondernemen.

5.4.4 Academisch Opleidingsschool Limburg

De werkgroep AOSL heeft als hoofdtaak om kennis en onderzoek te combineren met het ontwikkelen van innovatie in didactische en pedagogische vaardigheden. Dit geschiedt zowel intern, als ook binnen het samenwerkingsverband, bestaande uit zes schoolbesturen uit het voortgezet onderwijs en vertegenwoordiging vanuit het hoger onderwijs.

Intern zorgt de AOSL voor de uitvoering van eigen onderzoek, gericht op het monitoren en meten van onderwijsontwikkelingen en resultaten (daarvan). Ook blijft de werkgroep ondersteuning bij de opstart van onderwijsinitiatieven op kolom- en individueel niveau

bieden, zodat vanuit een gedegen basis kan worden gestart. Dit geldt ook voor de borging van de opbrengsten van gestarte initiatieven. Met het aanbieden van dergelijke handreikingen kan ook worden gezorgd voor het stimuleren van intern onderzoek door collega's. Tevens verzorgt de werkgroep een jaarlijkse studiemiddag voor onderwijzend personeel omtrent een thema in relatie tot de hoofdtaak van de AOSL.

Verder begeleiden de leden van de werkgroep stagiaires van de lerarenopleidingen bij de uitvoering van hun afstudeerpraktijkonderzoek.

In relatie met externe partners vormt de werkgroep het aanspreekpunt om onderzoek van deze partners op school te coördineren.

Binnen het samenwerkingsverband van de AOSL neemt de werkgroep actief deel aan het netwerk van professionele leergemeenschappen. Hierin worden onderzoekservaringen en –uitkomsten onderling gedeeld.

5.4.5 Basilica Innovatie Impuls Groep

Basilica Innovatie Impuls Groep is waar de afkorting BIIG voor staat. Deze groep is ontstaan uit een initiatief om enerzijds alle personeelsleden te betrekken bij onderwijsontwikkeling en anderzijds hen het gevoel te geven dat iedere stem in een organisatie het verdient zich te laten horen.

Inmiddels heeft BIIG zich doorontwikkeld tot een groep personeelsleden die zich tot doel stelt om het onderwijs en de onderwijsorganisatie op het Sophianum duurzame kwaliteitsimpulsen te geven.

De groep wil dit bereiken door:

1. onafhankelijk van hiërarchische structuren binnen de organisatie te opereren;
2. als groep een innovatieve denktank en vraagbaak te zijn voor iedereen binnen de schoolorganisatie, waarbij alle ideeën geoorloofd zijn;
3. een veilige plek te zijn voor uitwisseling van informatie over onderwijsontwikkelingen binnen de afzonderlijke kolommen;
4. een catalysatorfunctie te vervullen om een denkverandering teweeg te brengen bij collega's om hen te inspireren en activeren en mee te nemen in innovatieve processen en activiteiten;
5. innovatieve ideeën binnen én buiten de eigen organisatie te inventariseren en actief op te zoeken;
6. innovatieve ideeën tastbaar te maken, van abstract naar concreet;
7. zichtbaar te zijn binnen de organisatie, zowel intrinsiek (binnen de eigen lespraktijk en kolom), als ook fysiek (ruimte, bijv. iHub).

BIIG kan haar taken enkel uitvoeren als zij bestaat uit een multidisciplinaire vertegenwoordiging van alle geledingen van het personeel, zowel OP als OOP: een samensmelting van diverse manieren van denken en doen. Alle 'kleuren' c.q. persoonlijkheidskenmerken zijn vertegenwoordigd.

Bij specifieke thema's ouders, leerlingen en (niet-onderwijsgerelateerde) externen uitnodigen om aanwezig te zijn bij door BIIG geïnitieerde bijeenkomsten.

Tot slot

Tijdens de reviewdag van alle onderwijzend personeel op 2 juli 2019, waarbij de uitkomsten van het interne onderzoek naar lessen en organisatie werden gepresenteerd, was er ook ruimte voor taalkundige creativiteit.

Leraren van elke kolom kregen de opdracht om op basis van de titel van het nieuwe schoolplan in dichtvorm te verwoorden ‘wie wij zijn’. Enkele exemplaren zijn in de voorgaande pagina’s van het schoolplan verwerkt. Het onderstaande gedicht vormt daarbij het slotwoord van dit nieuwe schoolplan.

Schoolplan? Zo dan!

Vier teams, één school
Geen plek voor een eerste viool.
Veelzijdige docenten in het orkest
Iedereen speelt op z’n best.

Eigen regels, toch één geheel
Differentiëren, maatwerk leveren:
We willen allemaal heel veel.

Denken in kolommen en leren van elkaar
Krachten bundelen, de dirigent staat klaar.

Vmbo, mavo, havo en vwo
Overeenkomsten genoeg, dat zie je zo!
Samen spelen we hetzelfde lied
De menigte applaudisseert, het orkest geniet.

Sophianum: een school, heel erg fijn
Hallo wereld #ditiswiewezijn!